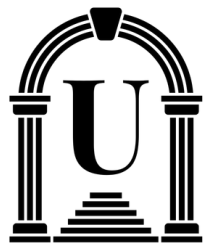

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ВІДКРИТА НАУКА В УНІВЕРСИТЕТІ УШІНСЬКОГО: ВІД КОНЦЕПЦІЇ ДО ВТІЛЕННЯ В ПРАКТИКУ

26.05.2026 Р.

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ПРОГРАМА ВОРКШОПУ

Ганна МУЗИЧЕНКО,
проректор з наукової роботи

«Політика відкритого доступу як передумова відкритої науки: досвід Університету Ушинського»

Надія ТУРБАРОВА,
провідний фахівець навчально-дослідної служби
«Відкрита наука: від глобальних принципів до університетської практики»

Анжела БУДНИК,
Голова Ради з експертизи якості освітніх програм
«Академічне авторство в умовах відкритої науки: СС ВУ, авторське право та декларування внеску авторів»

Наталя КЕРДІВАР,
завідувач навчально-дослідної служби
«FAIR-дані: новий етикет сучасного науковця»

Олена СОЛОВЕЙЧУК,
т.в.о. директора бібліотеки
«ZENODO для науковця: створення, наповнення та інтеграція профілю»

Ольга ГАЛІЦАН,
Голова науково-методичної комісії
«Відкрита наука у вимірах науково-методичної роботи викладачів Університету Ушинського інструктивно-технологічний простір»

Дмитро БЕЛІТЧЕНКО,
провідний фахівець навчально-дослідної служби, Голова Ради молодих вчених
«Правила та культура декларування фінансової підтримки й інструментарію досліджень»

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

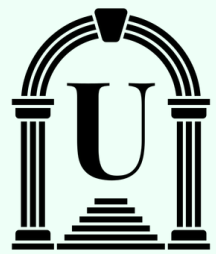
ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВІДКРИТОЇ НАУКИ: досвід Університету Ушинського

Спікер **Ганна МУЗИЧЕНКО**

проректор з наукової
роботи

Політика відкритого доступу як передумова відкритої науки: досвід Університету Ушинського

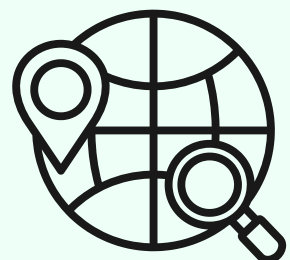

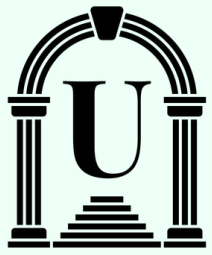
Відкритий доступ — безкоштовний *онлайн-доступ* до наукових публікацій із можливістю їх читати, завантажувати, копіювати, поширювати й використовувати з освітньою і дослідницькою метою, який забезпечується через *публікацію результатів досліджень або даних у журналах відкритого доступу (Gold Route — «золотий шлях»)* і через *самоархівування науковими препринтів, постпринтів публікацій або дослідницьких даних у відкритих електронних архівах (репозитаріях) (Green Route — «зелений шлях»)*.

open-access.network (CC BY 4.0 International)

Методичні матеріали для закладів вищої освіти і наукових установ щодо розроблення та імплементації стратегії впровадження відкритого доступу / Т. О. Ярошенко, С. О. Чуканова, О. А. Крамаренко, О. І. Равінська. Київ : ДНТБ України, 2025. 142 с.

Реалізація політики відкритого доступу вирішує щонайменше 3 стратегічні завдання ЗВО

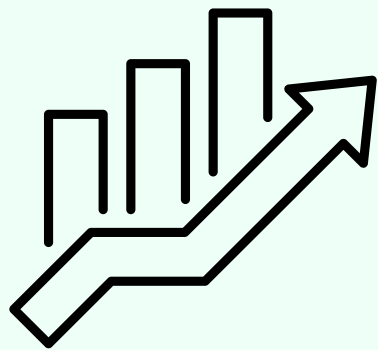
1

Етичний та суспільний обов'язок

Дослідження, що фінансуються державою чи виконуються в стінах державного університету, мають приносити користь суспільству, практикуючим освітянам та молодим ученим без фінансових обмежень.

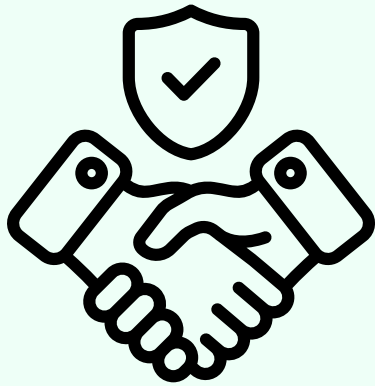
2

Наукометричний ефект

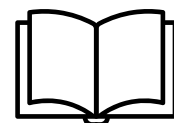
Дослідження доводять, що статті у відкритому доступі отримують у середньому на 30–40% більше цитувань, ніж праці у закритих джерелах. Це безпосередньо впливає на рейтинги університету в базах Scopus та Web of Science

3

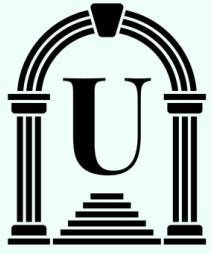

Академічна доброчесність

Прозорість публікацій унеможлиблює дублювання досліджень та є дієвим інструментом боротьби з плагіатом. Коли праця відкрита, рівень відповідальності автора зростає в рази.

Відкритий доступ — це інвестиція у вплив, довіру та розвиток університетської науки.

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

Переваги відкритого доступу для учасників освітнього процесу

Для організацій, які фінансують дослідження

Відкритий доступ є формою суспільної послуги, оскільки забезпечує максимальну видимість результатів і підвищує соціальну віддачу від інвестицій у науку. Університет не лише має право, а й зобов'язаний вимагати від авторів розміщувати у відкритому доступі їхні статті, якщо вони виконані на ґрунті досліджень, які фінансує держава.

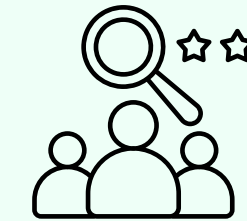
Для авторів

Автори завдяки відкритому доступу мають значно більше поширення, зростання цитованості та наукового впливу їхніх робіт, що сприяє визнанню у науковій спільноті.

Для читачів

Читачі дістають гарантований вільний і безперешкодний доступ до першоджерел, що сприяє об'єктивному аналізу, верифікації та розвитку знань.

Для видавців та рецензентів

Підвищується престиж діяльності видавців і рецензентів завдяки більшій прозорості, доступності та зростанню значущості опублікованих матеріалів.

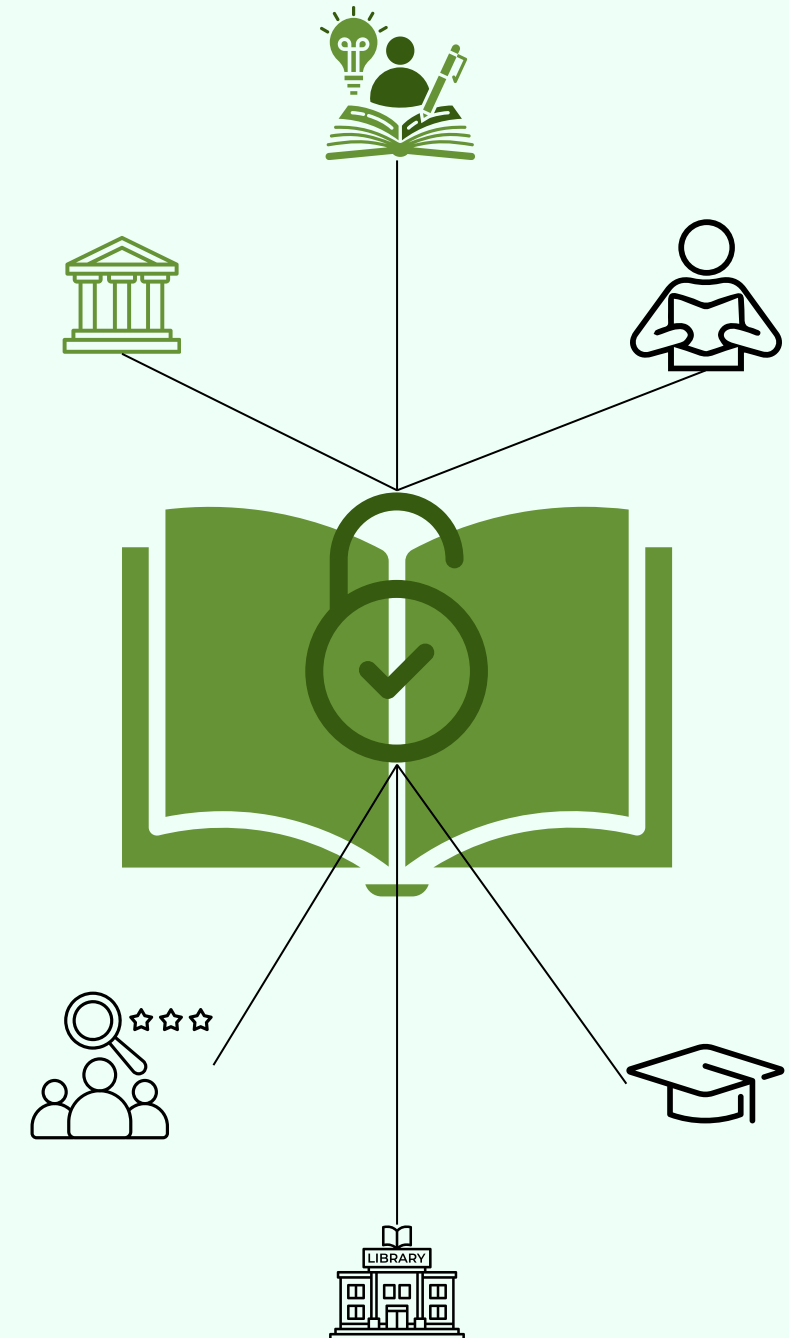
Для бібліотек

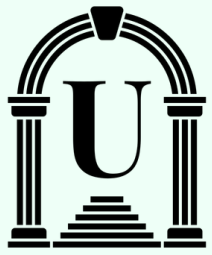
Відкритий доступ розширює можливості інформаційного обслуговування, даючи змогу ефективно задовольняти потреби користувачів незалежно від фінансових обмежень.

Для закладів вищої освіти і наукових установ

Підвищується міжнародна присутність, репутація й академічний авторитет, що сприяє інтеграції у глобальний науковий простір.

Імплементация відкритого доступу в Університеті Ушинського

Впровадження відкритого доступу в Університеті Ушинського реалізується через поєднання двох класичних стратегій:

1

Зелений шлях (Green Open Access)

Розвиток інституційного репозитарію

Університет забезпечує обов'язкове депонування (самоархівування) авторами препринтів та постпринтів своїх досліджень в Електронному архіві (репозитарії) Університету Ушинського.

Репозитарій:
<http://dspace.pdpu.edu.ua/>

Автор депонує
 препринт/
 постпринт

Перевірка
 відповідності
 політиці
 репозитарію

Розміщення в
 електронному архіві
 університету

Відкритий
 доступ для всіх
 користувачів

Підвищення видимості,
 цитованості та впливу
 досліджень

2

Золотий шлях (Gold Open Access)

Підтримка власних періодичних видань

Розвиток власних 8 наукових фахових журналів групи Б та 1 міжнародного журналу університету відповідно до міжнародних стандартів відкритого доступу.

Це передбачає:

- обов'язкове рецензування;
- отримання цифрових ідентифікаторів DOI;
- реєстрацію редакційних колегій через верифіковані платформи Міністерства освіти і науки України (URIS).

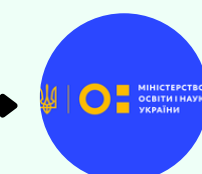
Міжнародна
 редакційна
 колегія

Обов'язкове
 рецензування

Присвоєння DOI

Реєстрація URIS

Відкритий
 доступ для всіх
 читачів

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
**НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ВІДКРИТА НАУКА:

від глобальних принципів до
університетської практики

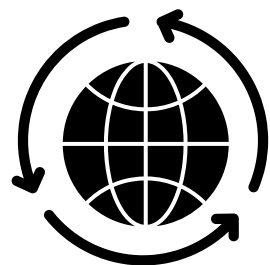

Спікер **Надія ТУРБАРОВА**

провідний фахівець навчально-
дослідної служби

ЕКОСИСТЕМА ВІДКРИТОЇ НАУКИ

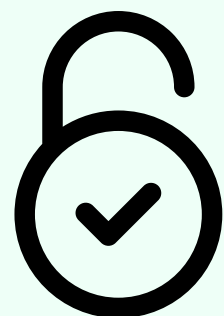
Суть екосистеми

Кожен елемент працює на те, щоб зробити науковий процес прозорим на всіх етапах — від ідеї та збору даних до публікації та навчання.

Відкриті освітні матеріали

Вільний доступ до навчальних ресурсів, курсів і матеріалів підтримує освіту та розвиток наукової спільноти.

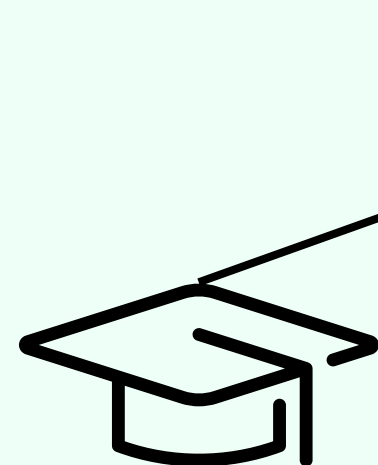
Відкритий доступ (Open Access)

Наукові публікації доступні безкоштовно для всіх, що прискорює поширення знань

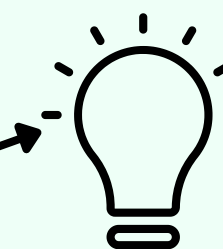

Відкрите рецензування (Open Peer Review)

Прозорий процес рецензування підвищує довіру, якість і відповідальність авторів та рецензентів

Навчання та поширення

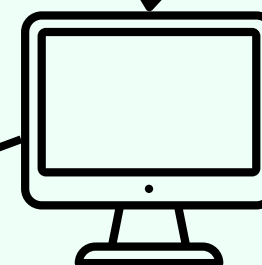
Ідея

Науковий процес

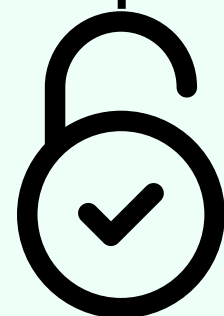
Збір даних

Аналіз

Рецензування

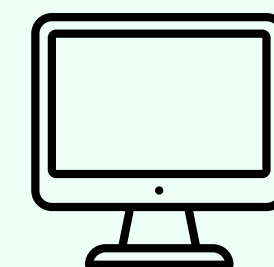
Публікація

Відкриті дані (Open Data)

Дані досліджень відкриті для перевірки, повторного використання та нових відкриттів

Відкрите програмне забезпечення та методологія

Відкритий код і методи забезпечують відтворюваність, прозорість і співпрацю

Залучення громадян (Citizen Science)

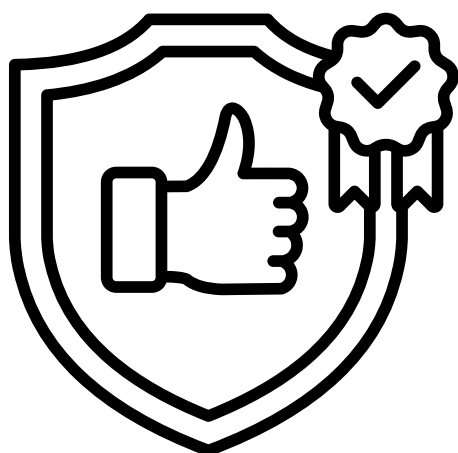

Участь громадськості у дослідженнях розширює можливості науки та підвищує наукову грамотність

ЦІННОСТІ ВІДКРИТОЇ НАУКИ

ЯКІСТЬ ТА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Відкриті дані, методи та результати дозволяють перевіряти, відтворювати та вдосконалювати дослідження, підвищуючи їхню надійність та довіру до науки.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТА РІВНІСТЬ

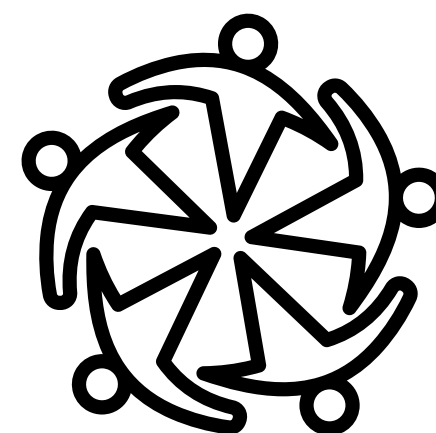
Відкритий доступ до знань і даних усуває бар'єри, забезпечує рівні можливості для дослідників, установ і суспільства незалежно від їхнього місцезнаходження чи ресурсів

КОЛЕКТИВНА КОРИСТЬ

Відкрита наука сприяє обміну знаннями, прискорює науковий прогрес і допомагає вирішувати глобальні виклики на благо суспільства та планети

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ТА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

Відкрита наука цінує різні погляди, досвід і підходи, залучаючи ширше коло учасників до створення знань та прийняття рішень

Відкрита наука — це наука для всіх і заради всіх, орієнтована на довіру, співпрацю та сталий розвиток.

Принципи FAIR як міжнародний стандарт управління науковими даними

FAIR-принципи сформульовані у 2016 році та закріплені в політиках ЄС як сучасний стандарт управління дослідницькими даними.

Основна ідея FAIR - дані мають бути придатними не лише для людини, а й для автоматизованої обробки комп'ютерними системами, алгоритмами та ШІ.

FAIR орієнтує наукову сферу на перехід від простого накопичення файлів до повноцінного управління життєвим циклом даних.

Основні принципи

F

F - Findable (знаходжуваність)

A

A - Accessible (доступність)

I

I - Interoperable (взаємосумісність)

R

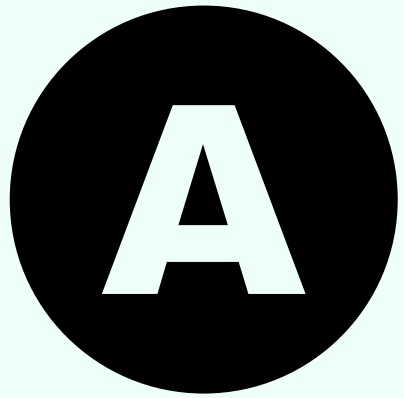
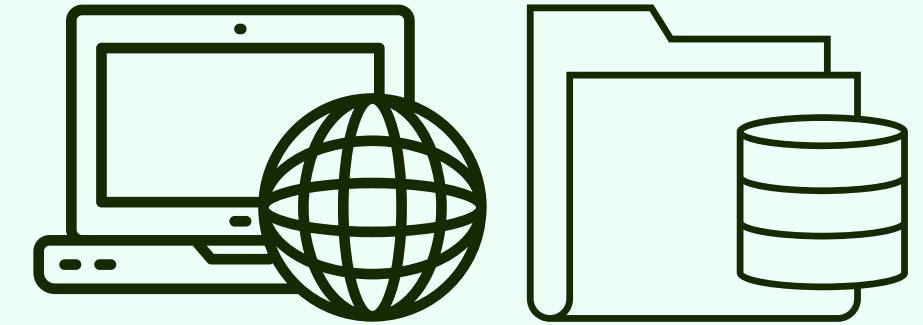
R - Reusable (повторне використання)

Основні принципи FAIR

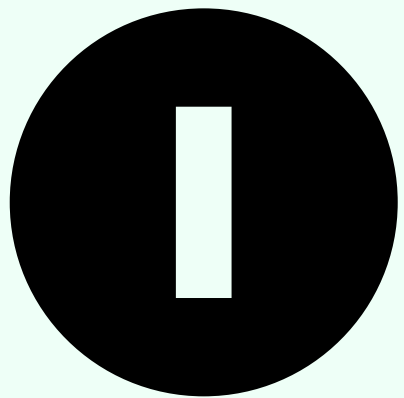
F - Findable (знаходжуваність):

- присвоєння унікального ідентифікатора (DOI, Handle);
- створення розширених метаданих;
- індексація в репозитаріях та пошукових системах.

A - Accessible (доступність):

- доступ через відкриті стандартні протоколи (HTTP, HTTPS);
- можливість авторизації для конфіденційних даних;
- збереження метаданих навіть після видалення файлів.

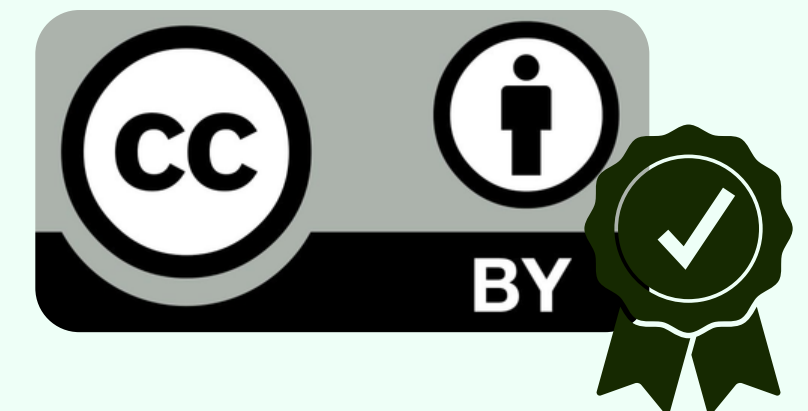
I - Interoperable (взаємосумісність):

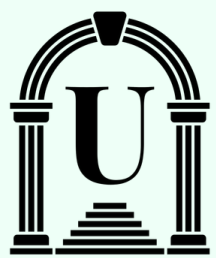
- використання відкритих форматів (.csv, XML, JSON-LD);
- застосування міжнародних словників і класифікаторів;
- створення зв'язків між статтями, кодом і датасетами.

R - Reusable (повторне використання):

- детальний опис умов отримання даних;
- наявність відкритої ліцензії (CC BY, CC0);
- відповідність галузевим стандартам і прозора історія походження даних.

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ДОСВІД ЄВРОПИ: ВІД ПОЛІТИКИ ДО ПРАКТИКИ

Європейський Союз є лідером у впровадженні відкритої науки на глобальному рівні через European Open Science Cloud (EOSC) – віртуальне середовище для зберігання та обробки даних.

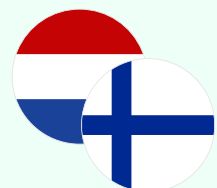

UNESCO

Рекомендації UNESCO з відкритої науки (2021) – глобальний етичний орієнтир

Нормативи ЄС: Директива ЄС 2019/1024 (про відкриті дані) та Рекомендації Комісії ЄС 2018/790.

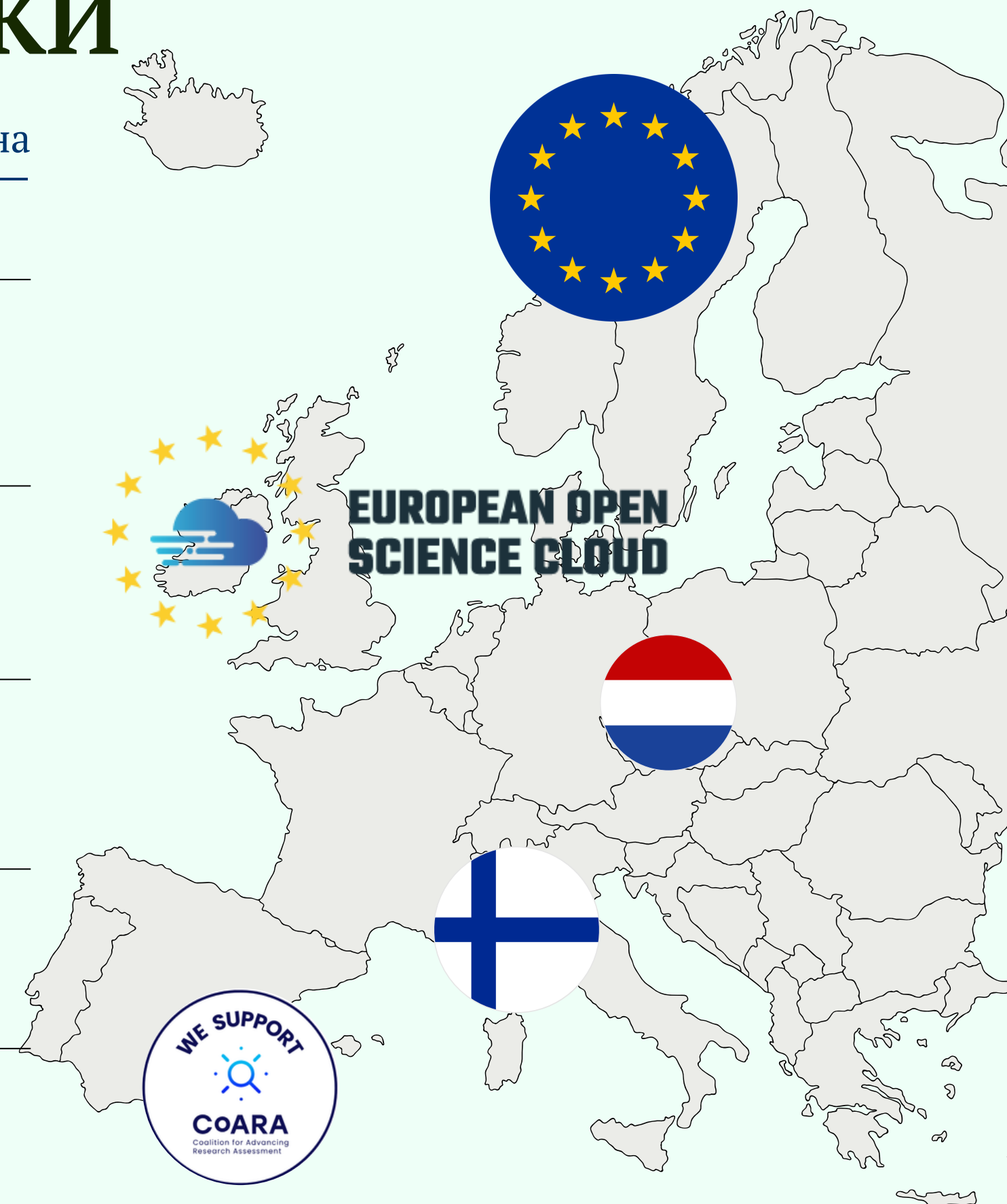
Нідерланди та Фінляндія впровадили національні стратегії, де 100% публікацій, профінансованих державою, мають бути у відкритому доступі.

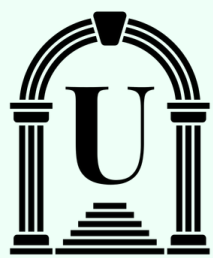
Plan S

Plan S (cOAlition S) – ініціатива європейських грантодавців, яка вимагає негайного відкритого доступу до результатів

Зміна системи оцінювання: у Європі відходять від виключного акценту на імпаکت-факторі журналів, переходячи до оцінки якості самого дослідження та внеску у відкриті практики (ініціатива COARA)

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ВІДКРИТА НАУКА В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧЕ ПІДҐРУНТЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЛАН ДІЙ ЩОДО ВІДКРИТОЇ НАУКИ

Ухвалений розпорядженням Кабінету Міністрів у 2022 році. Це фундаментальний документ, що синхронізує наше законодавство з нормами ЄС.

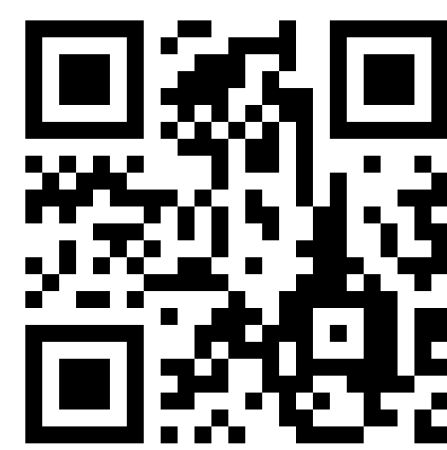
ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАУКОВУ І НАУКОВО- ТЕХНІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ»

Уже містить положення, що сприяють розвитку відкритої інфраструктури

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД ДОСЛІДЖЕНЬ УКРАЇНИ (НФДУ)

Впроваджує вимоги щодо відкритого доступу до результатів проєктів, які він фінансує.

ЗАКОН ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

ПРОЄКТ ЗАКОНУ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРИНЦИПІВ ВІДКРИТОЇ НАУКИ (2025 РІК)

Розроблений МОН спільно з УКРНОІВІ (сертифікація репозитаріїв, легалізація вторинних публікацій, TDM-технологій та врегулювання статусу «сирітських творів», упровадження УДД).

ПРОЄКТ OPEN4UA (2023–2026)

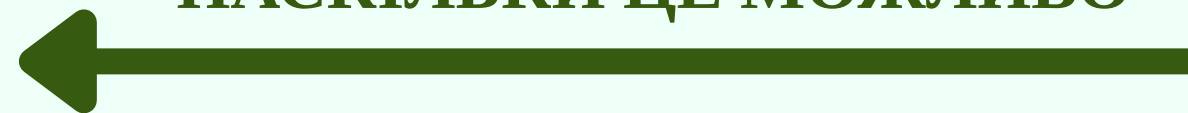
Міжнародна ініціатива за участю Eurodoc для реформування системи оцінювання наукової діяльності в українських ЗВО та переходу до реальної відкритості і якості

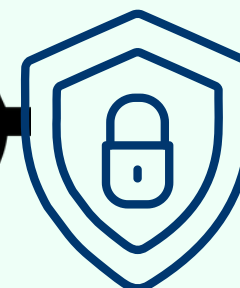

Відкрита наука - це інклюзивний підхід до наукового процесу, який базується на принципах прозорості, доступності, спільної роботи та підзвітності на всіх етапах дослідження.
 (ЮНЕСКО, 2021)

**ВІДКРИТИЙ НАСТІЛЬКИ,
 НАСКІЛЬКИ ЦЕ МОЖЛИВО**

**ЗАКРИТИЙ НАСТІЛЬКИ,
 НАСКІЛЬКИ ЦЕ НЕОБХІДНО**

Відкриті публікації

Відкриті дані

Відкрите співробітництво

Відкритий код і методи

Конфіденційність даних

Етичні та правові обмеження

Права учасників

Інтелектуальна власність

ПРОЗОРИСТЬ
 відкритість процесів і результатів

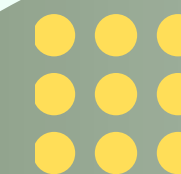
ДОСТУПНІСТЬ
 вільний доступ до знань і даних

СПІЛЬНА РОБОТА
 партнерство та обмін знаннями

ПІДЗВІТНІСТЬ
 відповідальність перед суспільством

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РЕПОЗИТАРІЙ 2026:

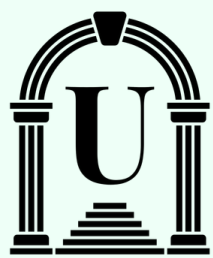
крок до відкритої науки

Спікер **Олена СОЛОВЕЙЧУК**

т.в.о. директора бібліотеки

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

РЕПОЗИТАРІЙ УНІВЕРСИТЕТУ УШІНСЬКОГО СТАНОМ НА 2026 РІК

У 2026 році репозитарій Університету Ушинського є одним із найбільш розвинених інституційних електронних архівів серед педагогічних закладів вищої освіти України та активно функціонує як складова політики відкритої науки університету.

Основною платформою залишається **DSpace** репозитарію Університету Ушинського, який інтегрований у цифрову інфраструктуру бібліотеки та наукової діяльності університету.

Станом на травень 2026 року кількість документів розміщених в репозитарії становить понад 22 400 матеріалів.

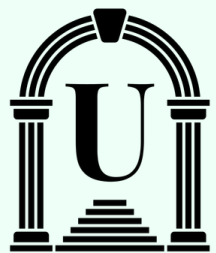

СТРУКТУРА РЕПОЗИТАРІЮ ПОБУДОВАНА ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНОЇ МОДЕЛІ DSPACE ТА ВКЛЮЧАЄ:

- наукові видання університету
- дисертації й автореферати
- кваліфікаційні роботи
- матеріали конференцій
- публікації викладачів
- колекції факультетів та інститутів
- архівні бібліотечні фонди

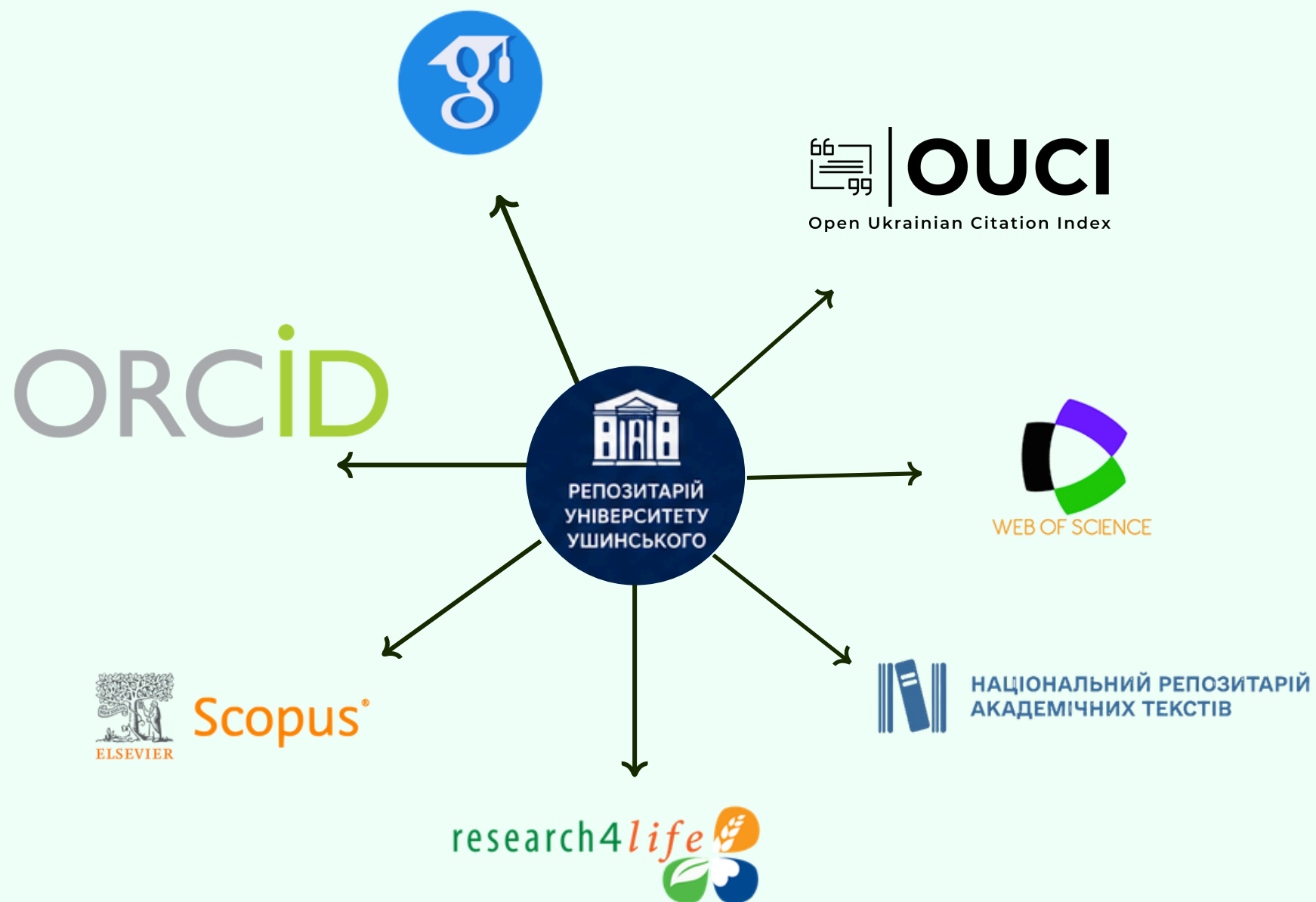

Репозитарій:
<http://dspace.pdpu.edu.ua/>

ІНТЕГРАЦІЯ ТА РЕПУТАЦІЙНА РОЛЬ РЕПОЗИТАРІЮ

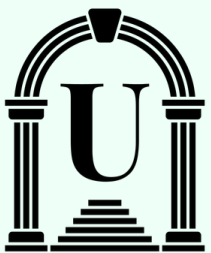
ІНТЕГРАЦІЯ РЕПОЗИТАРІЮ З МІЖНАРОДНИМИ РЕСУРСАМИ

РЕПУТАЦІЙНА РОЛЬ РЕПОЗИТАРІЮ

Репозитарій виконує не лише архівну, а й репутаційну функцію. Відкритий доступ до наукових праць:

- підвищує цитованість дослідників;
- покращує міжнародну видимість університету;
- підтримує вимоги Open Science;
- сприяє участі у міжнародних грантових програмах;
- забезпечує прозорість наукової діяльності.

ВІДКРИТІ МЕТАДАНИ – ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РЕПОЗИТАРІЮ

Якісні метадавні забезпечують:

- ефективний пошук матеріалів;
- інтеграцію з Google Scholar;
- коректне цитування;
- автоматичне формування профілів дослідників;
- включення матеріалів до міжнародних баз даних;
- аналітику наукової діяльності університету.

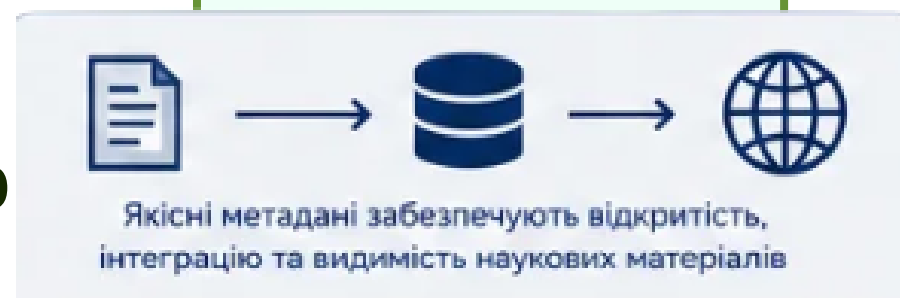
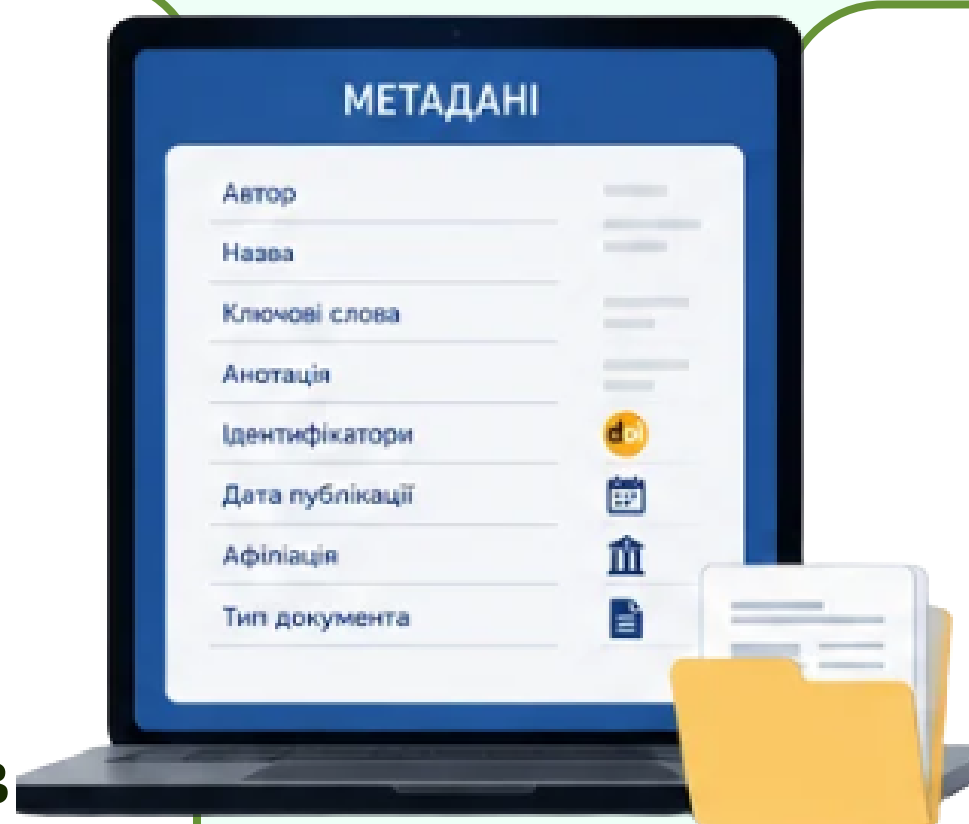
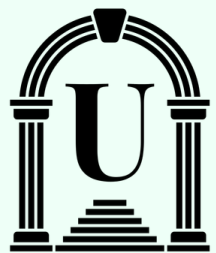

Рисунок згенеровано ШІ
(ChatGPT-5)
за повного людського
нагляду

МЕТАДАНИ

Основні елементи:

- Автор
- Назва
- Ключові слова
- Анотація
- Ідентифікатор
- Дата публікації
- Афіліація
- Тип документа

СТАБІЛЬНІСТЬ, ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ВІДКРИТІСТЬ – КЛЮЧОВІ ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО РЕПОЗИТАРІЮ

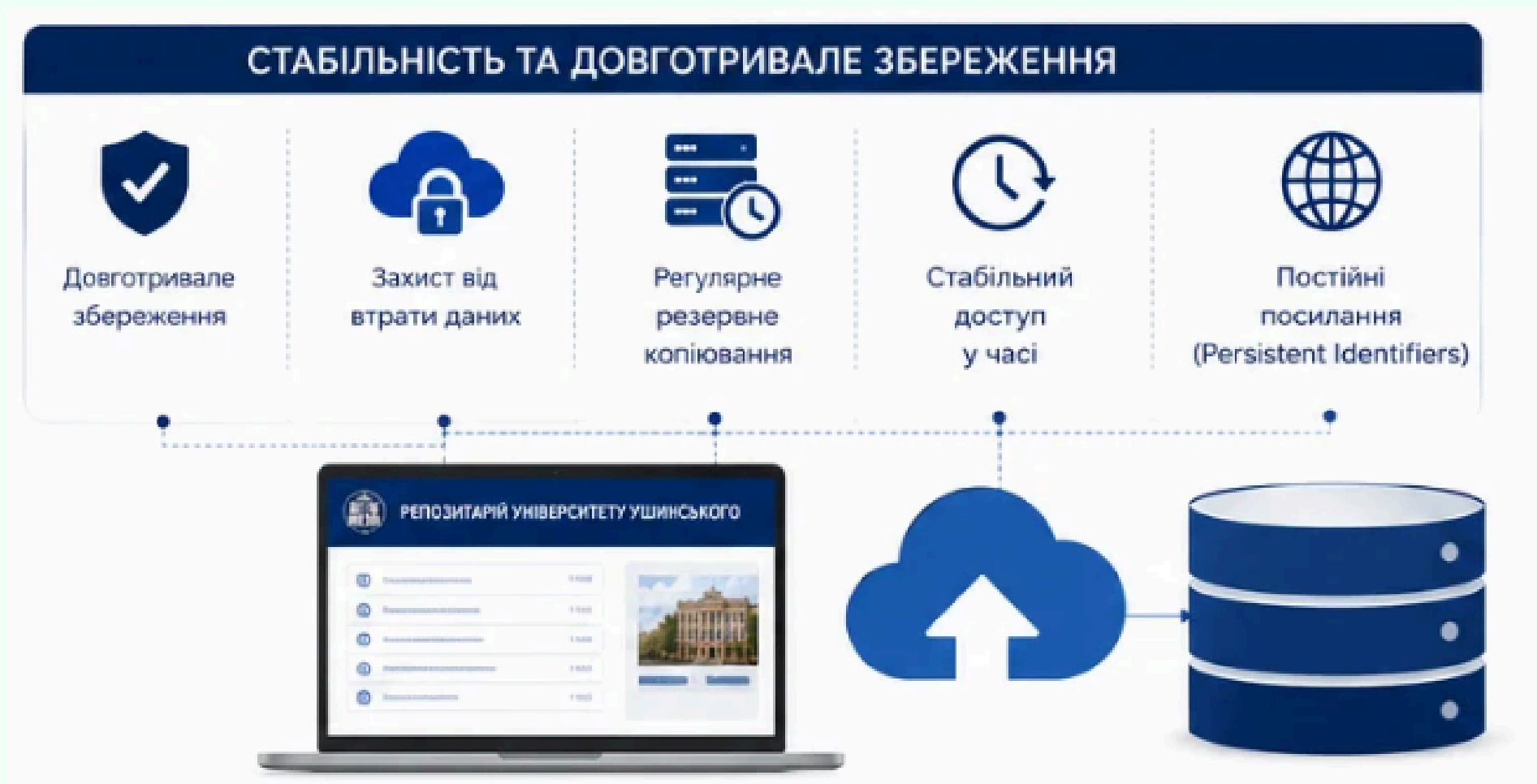

Рисунок згенеровано Ші (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

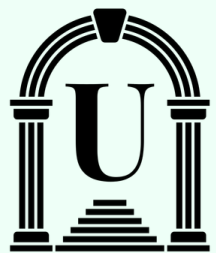
ФУНКЦІЇ РЕПОЗИТАРІЮ У КОНТЕКСТІ ВІДКРИТОЇ НАУКИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Основні функції:

- **підтвердження авторства;**
Фіксація авторства та належності наукових результатів.
- **фіксація дати публікації;**
Дозволяє підтвердити пріоритет дослідження.
- **забезпечення прозорості досліджень;**
Відкритий доступ сприяє довірі та перевірці результатів.
- **запобігання академічному плагіату;**
Відкритість матеріалів знижує ризики недоброчесності.
- **підтримка відкритого рецензування та наукової верифікації.**
Сприяє якісному обговоренню та покращенню досліджень.

Сучасний інституційний репозитарій — це не просто архів електронних документів, а стратегічний інструмент наукової екосистеми університету, який забезпечує: відкритість науки; міжнародну інтеграцію; цифрову присутність закладу освіти; відповідність глобальним вимогам Open Science.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕПОЗИТАРІЮ УНІВЕРСИТЕТУ УШІНСЬКОГО

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕПОЗИТАРІЮ

- обов'язкове депонування результатів досліджень, виконаних за бюджетні або грантові кошти;
- розширення самоархівування науковцями власних публікацій;
- обов'язкове забезпечення метаданих та цифрових ідентифікаторів;
- активніше використання відкритих ліцензій Creative Commons;
- інтеграція репозитарію з міжнародними реєстрами OpenDOAR, COAR, OpenAIRE та EOSC;
- підтримка відкритих дослідницьких даних та FAIR-принципів.

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ZENODO ДЛЯ НАУКОВЦЯ:

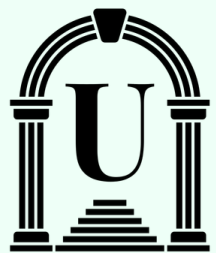
створення, наповнення та інтеграція
профілю

Спікер **Олена СОЛОВЕЙЧУК**

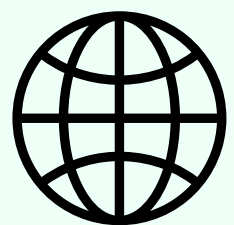
т.в.о. директора
бібліотеки

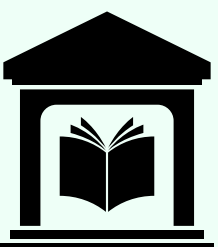
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

ZENODO ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДКРИТОЇ НАУКИ ТА ЦИФРОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО

Zenodo — міжнародний репозитарій відкритого доступу, який дозволяє зберігати, поширювати та інтегрувати результати наукової діяльності у світовий академічний простір.

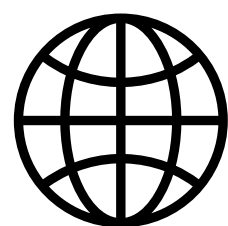
Для Університету Ушинського використання Zenodo є важливим елементом розвитку політики відкритої науки та цифрової трансформації наукової діяльності.

Zenodo відкриває додаткові можливості для інтеграції університетської науки у глобальні наукометричні системи.

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

Глобальна видимість

інтеграція з міжнародними наукометричними та пошуковими системами.

Цифрові ідентифікатори DOI

присвоєння DOI та довготривале посилання на результати досліджень

Відкритий доступ

забезпечення відкритості та доступності наукових результатів

Глобальна спільнота

підтримка наукової співпраці й обміну матеріалами

Різноманітність контенту

можливість публікації статей, даних, презентацій, коду, звітів, постерів та інших матеріалів

ZENODO — МІЖНАРОДНИЙ РЕПОЗИТАРІЙ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

ZENODO У СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМАХ РОЗВИТКУ ВІДКРИТОЇ НАУКИ УНІВЕРСИТЕТУ УШІНСЬКОГО

DOI - ПІДВИЩЕННЯ ЦИТОВАННОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ

Кожен науковий матеріал, завантажений у Zenodo, отримує DOI - постійний цифровий ідентифікатор, який значно підвищує цитованість і видимість роботи. DOI забезпечує офіційне міжнародне цитування матеріалів у Google Scholar та інших наукометричних системах.

ДОДАТКОВА ПЛАТФОРМА РІЗНИХ ФОРМАТІВ МАТЕРІАЛІВ

Zenodo може виступати додатковою платформою для матеріалів, які складно повноцінно інтегрувати в традиційний інституційний репозитарій.

Йдеться про презентації, набори дослідницьких даних, відеоматеріали та інші формати сучасних досліджень.

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

СТВОРЕННЯ УНІВЕРСИТЕЦЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В Стратегічні переваги для Університету Ушинського

Університецька спільнота в Zenodo - це цифровий простір, що об'єднує наукові матеріали викладачів, аспірантів та здобувачів освіти в **єдиному міжнародному архіві**.

Єдиний міжнародний цифровий архів

Формується централізований репозитарій, що зберігає та систематизує всі наукові матеріали університету в одному відкритому цифровому просторі.

- Надійне довготривале зберігання.
- Постійні ідентифікатори DOI
- Відповідність міжнародним стандартам.

Централізована міжнародна видимість

Забезпечується глобальна доступність результатів досліджень університету для науковців спільноти світу.

- Індексція с Google Scholar та інших системах.
- Підвищення цитованості та впливу досліджень.
- Зміцнення міжнародного іміджу університету.

Аналітика та підтримка розвитку науки

Можливість моніторингу активності та оцінювання ефективності наукової діяльності університету.

- Статистика переглядів, завантажень та цитувань
- Відстеження наукової активності
- Підтримка академічної репутації та участі у міжнародних рейтингах

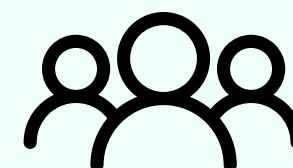
ЯК ПРАЦЮЄ УНІВЕРСИТЕЦЬКА СПІЛЬНОТА В ZENODO

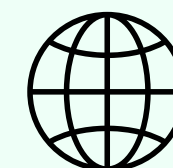
Науковець
завантажує
матеріал

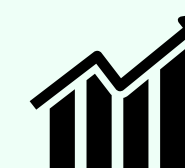
Матеріал передається
до спільноти
університету

Модерація
матеріалів

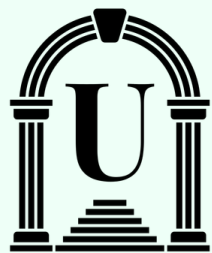

Публікація та
відкритий доступ

Підвищення видимості
та рівня цитованості

Створення університетської спільноти в Zenodo - важливий крок до відкритої науки, міжнародної інтеграції та підвищення академічної репутації Університету Ушинського.

ПРАКТИЧНА РОБОТА З ZENODO

Кроки для науковця Університету Ушинського

Створення профілю науковця

Реєстрація на платформі Zenodo через електронну пошту або ORCID-акаунт.

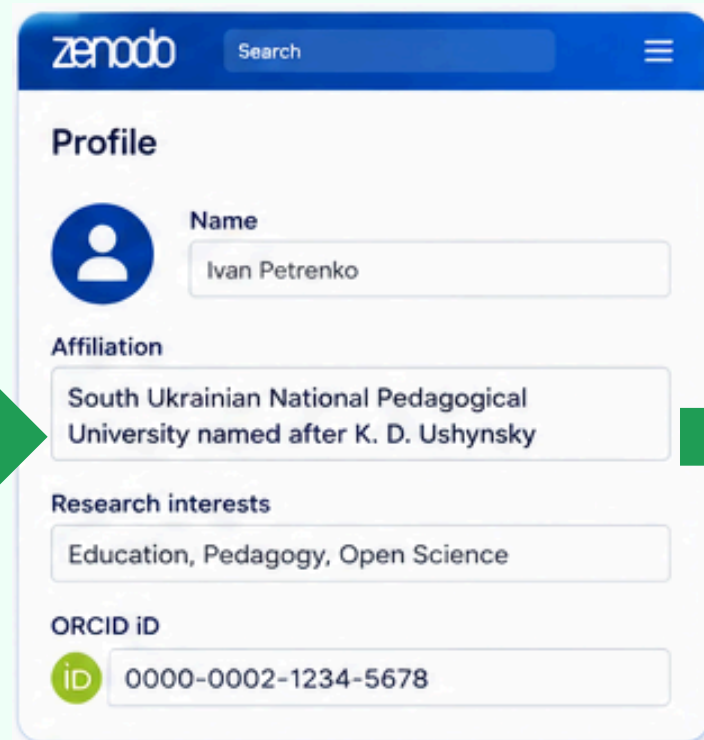

Рекомендується використовувати корпоративну електронну адресу університету.

Заповніть профіль:

- ім'я латиницею
- афіліація університету
- наукові інтереси
- ORCID ID

✓ Інтеграція з ORCID забезпечує коректну індексацію та підвищує видимість Ваших робіт.

Додавання публікацій

Натисніть Upload для завантаження матеріалу.

Додайте файл роботи (підтримуються різні формати).

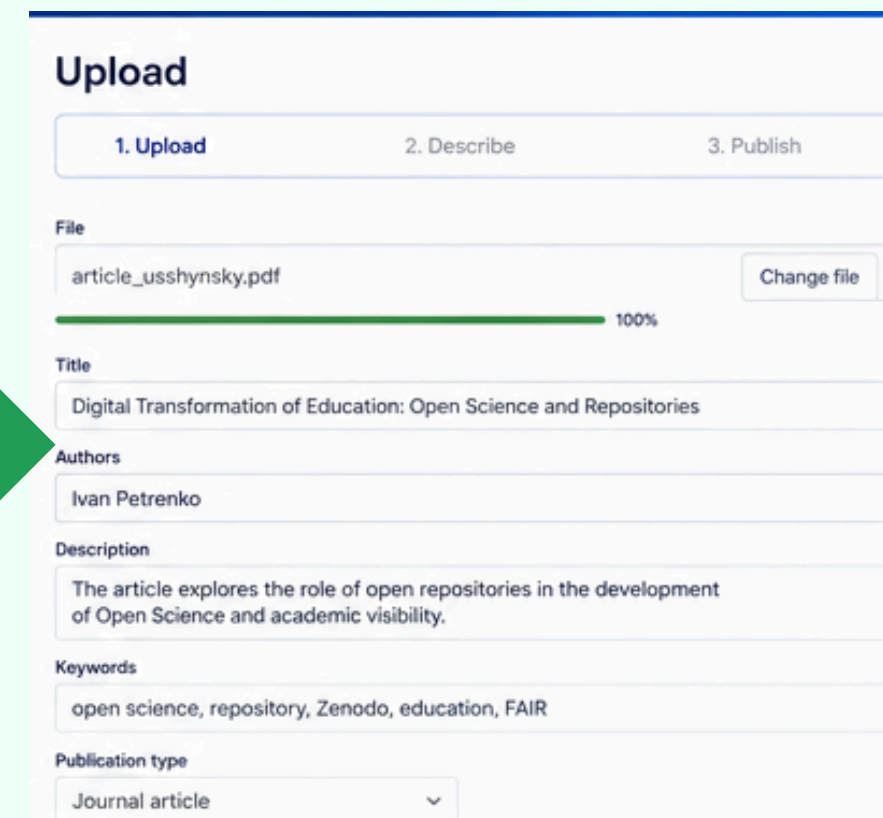

Заповніть метадані:

- назва
- автори
- анотація
- ключові слова
- тип матеріалу
- інша інформація

Якісні метадані забезпечують індексацію у міжнародних пошукових системах та реалізують принцип **Findable** - "легко знайти".

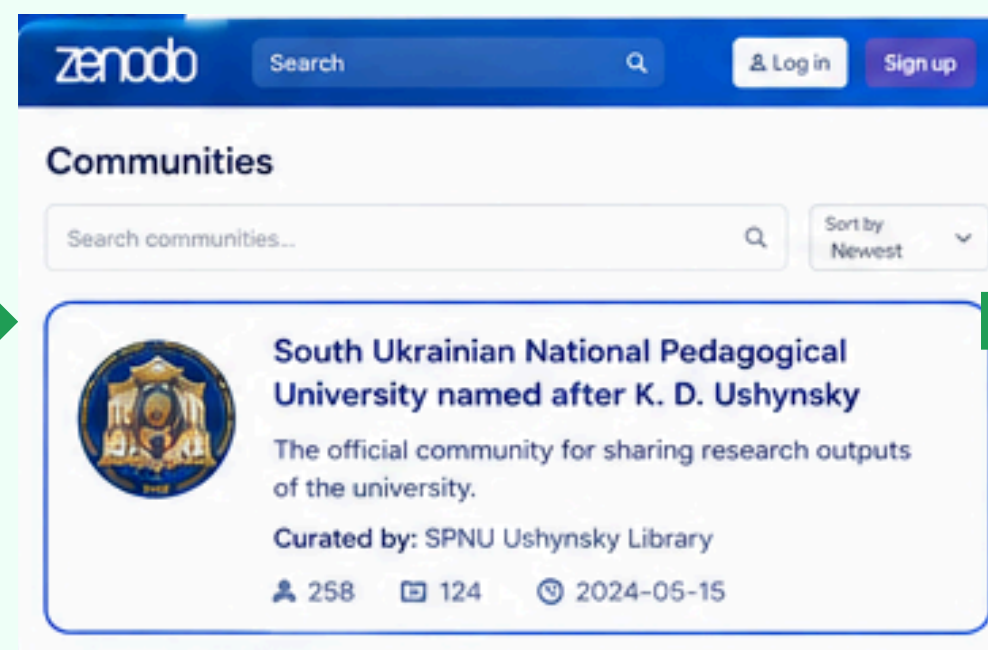

Додавання до спільноти Університету

Для Університету Ушинського створено окрему університецьку спільноту в Zenodo.

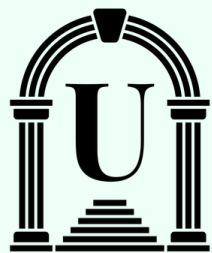
Це дозволяє об'єднувати наукові матеріали викладачів, аспірантів та здобувачів освіти в єдиному цифровому просторі університету.

Після модернізації матеріалів автоматично інтегрується до загального цифрового наукового середовища університету.

Під час публікації у полі Communities оберіть спільноту Університету Ушинського або додайте її вручну.

Після модернізації матеріал автоматично інтегрується до цифрового наукового середовища університету.

РОЗМІЩЕННЯ МАТЕРІАЛІВ У ZENODO ЗА СПРИЯННЯ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО

Розміщення матеріалів у Zenodo може здійснюватися не лише безпосередньо автором, а й за сприяння університетської бібліотеки Університету Ушинського.

Для здійснення такого розміщення автору необхідно обов'язково вказати у своєму зверненні супровідний запит до бібліотеки щодо передачі матеріалу саме в Zenodo.

Це пов'язано з тим, що публікації в міжнародному репозитарії передбачають присвоєння DOI, створення постійного цифрового запису та інтеграцію матеріалу до відкритого міжнародного наукового простору.

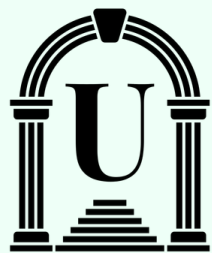
Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5) за повного людського нагляду

ВАЖЛИВО

Університетська бібліотека забезпечує лише методичний та технічний супровід процесу розміщення матеріалів у Zenodo. Відповідальність за зміст матеріалів, дотримання авторських прав та академічної доброчесності залишається за автором.

ПРИ РОЗМІЩЕННІ МАТЕРІАЛІВ В ZENODO ВАЖЛИВО ПАМ'ЯТАТИ:

1

ПЕРЕВІРКА ПЕРЕД ПУБЛІКАЦІЄЮ

Перед остаточним оприлюдненням матеріал проходить перевірку на:

- коректність метаданих;
- відповідність академічним вимогам;
- повноту опису;
- якість файлів.

2

СТАБІЛЬНІСТЬ ТА НЕЗМІННІСТЬ ЗАПISУ

Після публікації матеріал у Zenodo вже не можна видалити або змінити без створення нової версії.

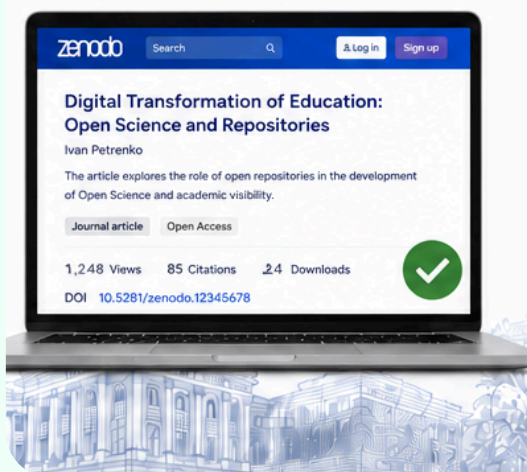
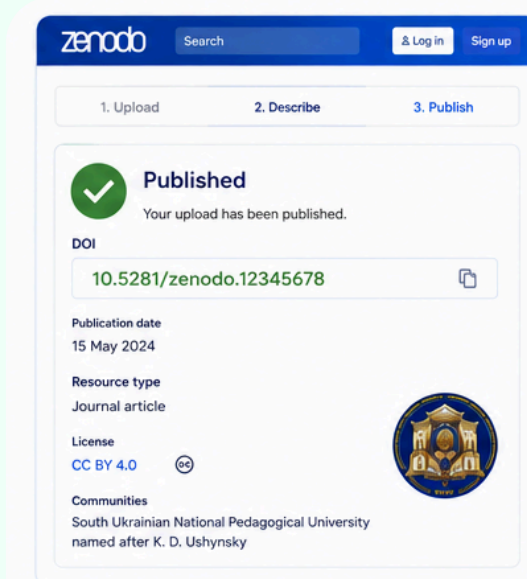
Система забезпечує довготривале збереження результатів наукової діяльності та неможливість їх несанкціонованого редагування.

3

ОНОВЛЕННЯ ТА НОВІ ВЕРСІЇ

Якщо необхідно внести зміни, автор може створити нову версію документа.

Усі попередні версії залишаються доступними, а кожна нова версія отримує окремий запис та цифровий ідентифікатор.

ВЕРСІЇ ДОКУМЕНТА В ZENODO

Версія 1 (попередня)

- Залишається доступною в історії запису
- Має власний DOI
- Цитована та збережена

Версія 2 (нова)

- Створюється нова версія з оновленнями
- Нова версія отримує власний DOI

Попередні версії не видаляються та залишаються доступними для забезпечення прозорості та академічної доброчесності.

Рисунки згенеровано ШІ (ChatGPT-5)

за повного людського нагляду

ВАЖЛИВО

Матеріал, доданий до університетської спільноти в Zenodo, формує офіційне цифрове представлення наукової діяльності Університету Ушинського.

АКАДЕМІЧНЕ АВТОРСТВО В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ НАУКИ:

СС ВУ, авторське право та
декларування внеску авторів

Спікер Анжела БУДНІК

Голова Ради з експертизи
якості освітніх програм

ЩО СХОВАНО ПІД АКАДЕМІЧНИМ АВТОРСТВОМ

Академічне авторство – це:

- інтелектуальна участь у створенні наукового продукту;
- відповідальність за зміст дослідження;
- визнання внеску кожного учасника.

Автор має право:

- на визнання авторства, на цитування та визначення умов використання своєї праці.

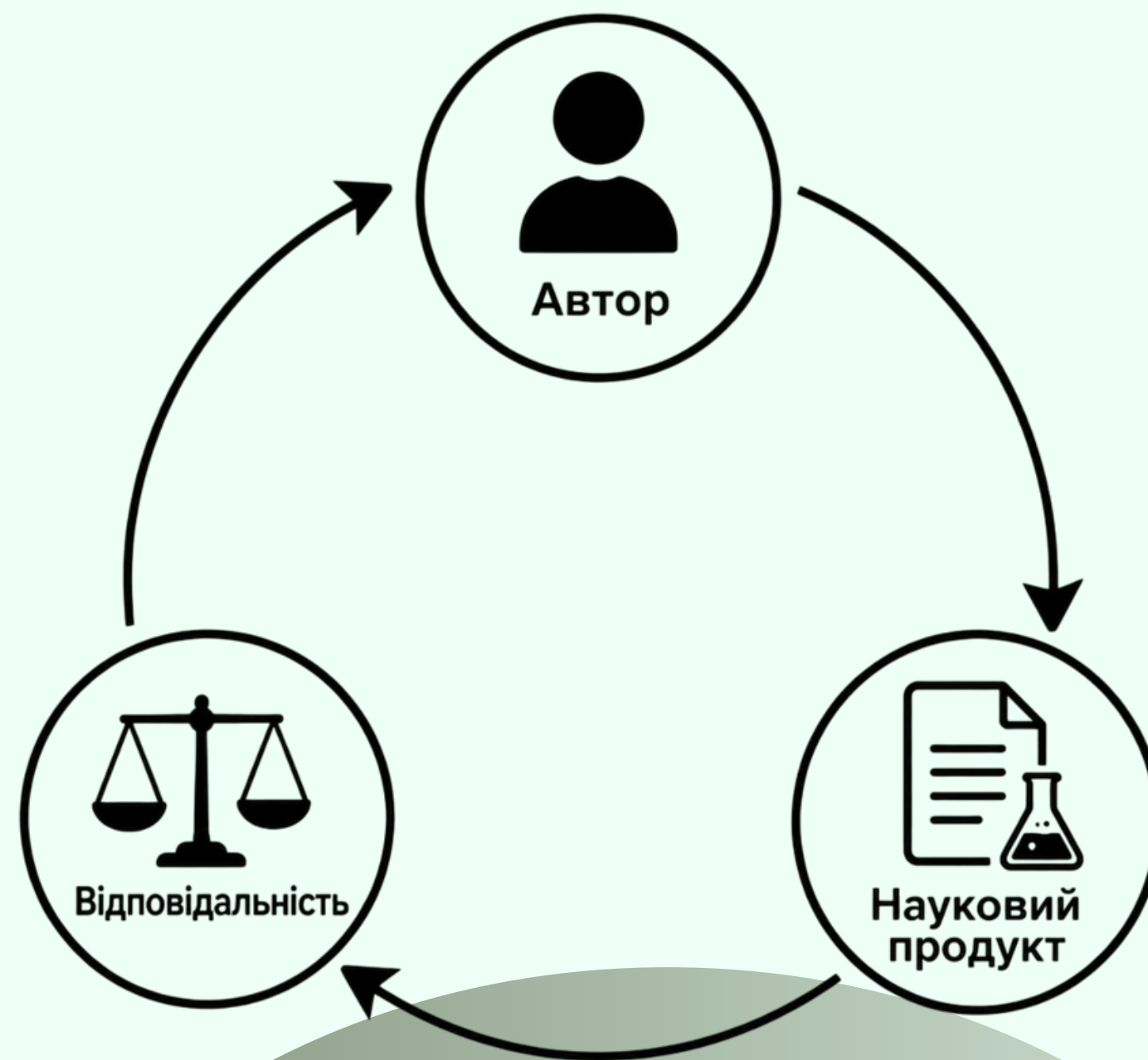
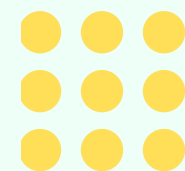
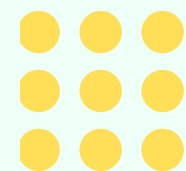

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

CREATIVE COMMONS (CC) ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДКРИТОГО ПОШИРЕННЯ НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ

Creative Commons (CC) – система відкритих ліцензій, яка дозволяє авторам визначати умови використання, поширювати матеріали легально, визначати умови цитування та атрибуції автора, регулюють створення похідних творів та підтримувати відкриту науку.

Основні елементи ліцензій:

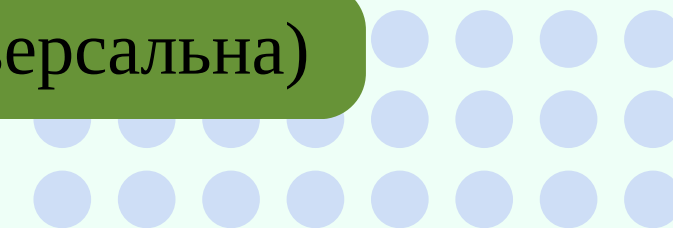
BY – Attribution (використання з обов’язковим зазначенням автора)

NC – Non-Commercial (лише некомерційне використання)

ND – No Derivatives (без внесення змін)

SA – Share Alike (поширення на тих самих умовах)

CC0 – No Rights Reserved (універсальна)

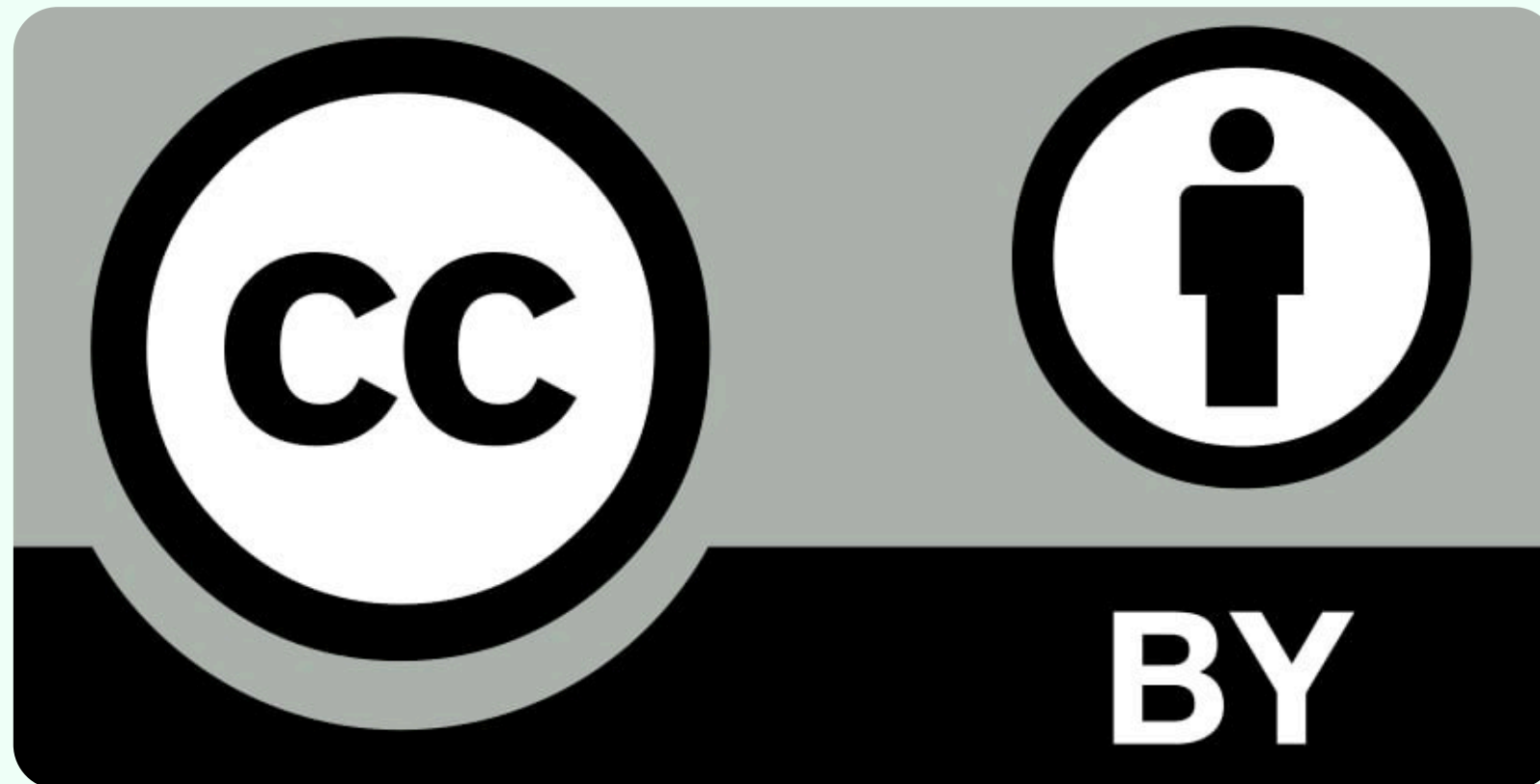
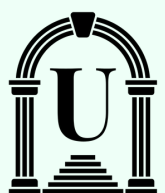

Рисунок згенеровано Ші (ChatGPT-5)

За повного людського нагляду

Формула відкритого обміну знаннями:

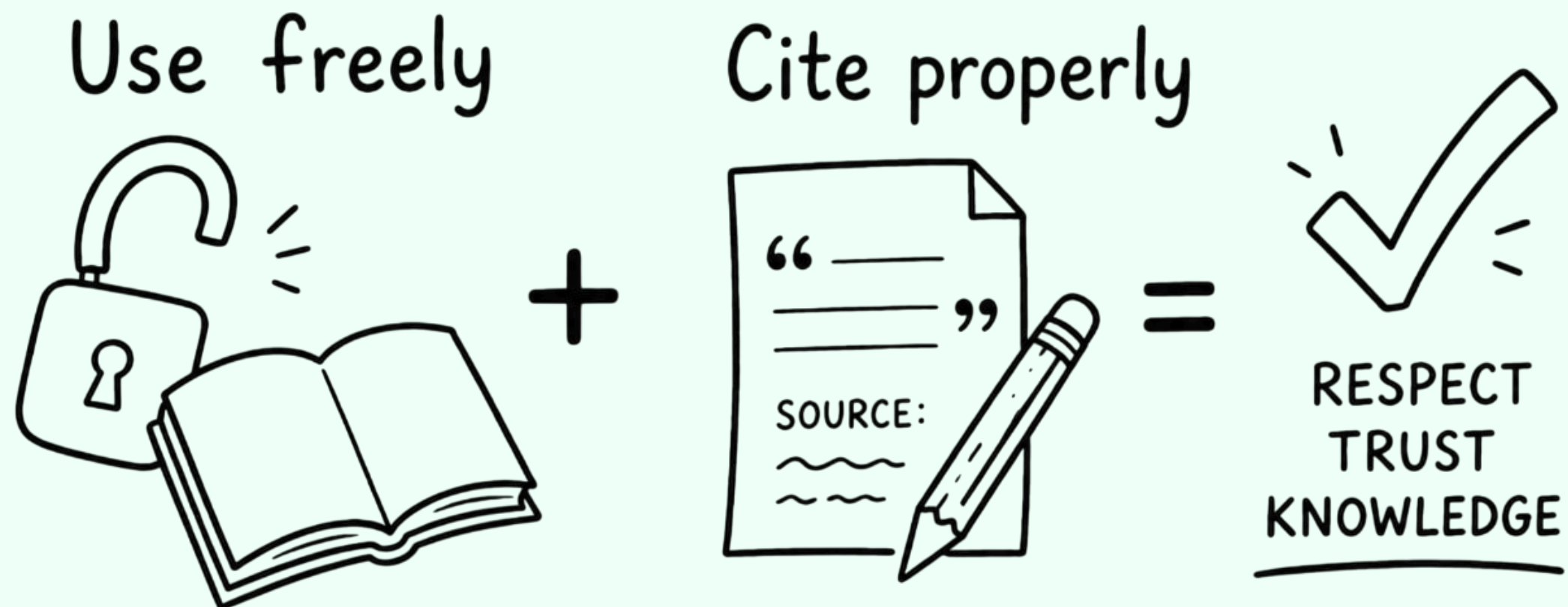
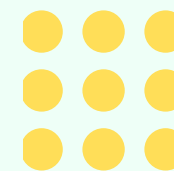

Рисунок згенеровано Ші (ChatGPT-5)

за повного людського нагляду

ЯК ПРАВИЛЬНО АТРИБУТУВАТИ МАТЕРІАЛ

При коректному використанні матеріалу за ліцензією CC BY необхідно вказати: автора, джерело, тип ліцензії та посилання на неї.

Приклад коректного посилання

Dr. Till Kreuzer. Open Content - A Practical Guide to Using Creative Commons Licences. Ліцензія CC BY 4.0.
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Приклад некоректного посилання

Open Content - A Practical Guide to Using Creative Commons Licences (без автору та ліцензії).

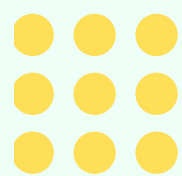
Коректна атрибуція містить:

- ❖ ім'я автора;
- ❖ назву матеріалу;
- ❖ джерело;
- ❖ тип ліцензії;
- ❖ посилання на ліцензію.

Некоректною вважається атрибуція, у якій:

- ◇ не зазначено автора;
- ◇ відсутнє джерело;
- ◇ не вказано тип ліцензії;
- ◇ використано матеріал без дозволу або без посилання.

ЩО ТАКЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ВНЕСКУ АВТОРІВ

Опис конкретного внеску кожного автора у дослідження
– **Author Contribution Statement.**

Навіщо це потрібно?

Прозорість

– чітке розмежування ролей

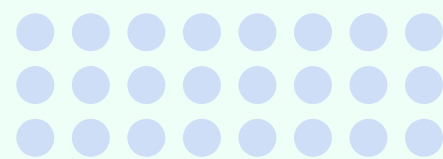
Етика

– уникнення «gift authorship».

Вимога

– стандарт для фахових журналів
відповідно до нової редакції та
журналів Scopus/WoS.

Таксономія ролей авторського внеску CRediT Contributor Roles Taxonomy (CRediT)

Приклади основних ролей:

Conceptualization - Концептуалізація

Methodology - Методологія

Investigation - Проведення дослідження

Writing – Original Draft - Підготовка первинного варіанту рукопису

Supervision - Наукове керівництво

Visualization - Візуалізація

 Порада: Домовлятися про внесок ДО подання статті.

Приклад декларації про внесок авторів

Ващук В., Кирик Т, Кушнірчук М., Байдала Р., Крат М., Хомченко Т. Стратегія подолання антибіотикорезистентності до карбапенемів – актуальна проблема сьогодення. Клінічна хірургія. 2022. 89 (3-4), С. 93-97. DOI: 10.26779/2522-1396.2022.3-4.93

С. 97 – Внесок авторів. Ващук В. В. – концепція і дизайн дослідження, написання тексту, редагування; Кирик Т. П. – написання тексту, редагування; Кушнірчук М. І. – опрацювання літератури, написання тексту; Байдала Р. П., Крат М. Й. – допомога у написанні тексту; Хомченко Т. В. – опрацювання літератури, допомога у написанні тексту.

ПОШИРЕНІ ПОРУШЕННЯ ПРИ ДЕКЛАРУВАННЯ ВНЕСКУ АВТОРА:

Gift authorship

подароване авторство

Ghost authorship

приховане авторство

Guest authorship

включення авторитетної особи без внеску

Honorary authorship

почесне авторство

Authorship disputes

спори щодо авторства

Misrepresentation of contribution

викривлення авторського внеску

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НАУКОВОЇ СПІЛЬНОТИ:

- ◆ академічне авторство = відповідальність, а не лише привілей;
- ◆ CC BY підтримує відкриту науку без скасування прав = обирайте ліцензію свідомо;
- ◆ прозоре декларування внеску – елемент академічної доброчесності;
- ◆ фіксуйте внесок авторів за таксономією CRediT;
- ◆ перевіряйте політику журналу = відкритість не скасовує авторського права;
- ◆ використовуйте ORCID для ідентифікації авторства;
- ◆ зберігайте первинні матеріали.

Корисні ресурси

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ВІДКРИТА НАУКА У ВИМІРАХ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ УШІНСЬКОГО: інструктивно-технологічний простір

Спікер **Ольга ГАЛІЦАН**

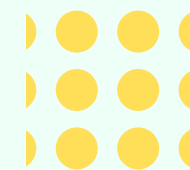
Голова науково-методичної комісії

РЕКОМЕНДАЦІЯ ДО ДРУКУ НАУКОВИХ, НАВЧАЛЬНИХ, МЕТОДИЧНИХ ВИДАНЬ

Загальні положення

При підготовці до друку наукових, навчальних та методичних видань Університет враховує ключові аспекти «відкритої науки» та керується:

- принципами FAIR;
- параметрами цифрової ідентифікації матеріалів DOI (Digital Object Identifier);
- ROR (Research Organization Registry);
- GRID (постійний цифровий ідентифікатор наукових установ)

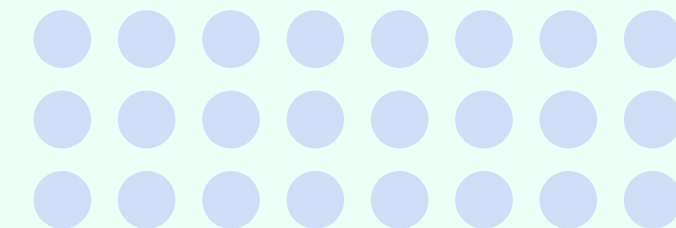

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ТИПОЛОГІЯ НАУКОВИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Університет рекомендує до друку наукові видання, керуючись стандартом ДСТУ 3017:2015 Видання. Основні види. Терміни та визначення (Чинна редакція від 2016-01-07).

ТИПОЛОГІЯ НАУКОВИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Монографія – науково-дослідницька праця, предметом якої є інтегроване поєднання теоретичного та практичного вирішення актуальної наукової проблеми. Містить узагальнення та систематизацію теоретичного матеріалу з наукової проблеми або теми з критичним її аналізом, визначенням теоретичної та практичної значущості, формулюванням нових наукових концепцій (стратегій, моделей, методик, технологій тощо). Відображає методологічний (концептуальний, фундаментальний) та практичний (експериментальний, прикладний) ракурс розв’язання наукової проблеми. Монографія фіксує науковий пріоритет, забезпечує первинною науковою інформацією суспільство, слугує висвітленню змісту і результатів наукового (дисертаційного, фундаментального, прикладного тощо) дослідження.

ТИПОЛОГІЯ НАУКОВИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник матеріалів конференції – це видання, що містить наукові та/або практичні (методичні) напрацювання (статті) науково-педагогічних та педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, що були представлені у ході проведення наукових та науково-практичних заходів (конференцій, семінарів, форумів, конгресів, круглих столів тощо) різного рівня, організатором або співорганізатором яких виступав Університет Ушинського.

Обов'язковою умовою є дотримання вимог академічної доброчесності авторами матеріалів. Вимоги до оформлення видання визначає оргкомітет заходу, за результатами якого підготовлений збірник.

Збірник тез доповідей – це видання, що містить наукові та/або практичні (методичні) напрацювання (тези) науково-педагогічних та педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, що були представлені у ході проведення наукових та науково-практичних заходів (конференцій, семінарів, форумів, конгресів, круглих столів тощо) різного рівня, організатором або співорганізатором яких виступав Університет Ушинського.

Обов'язковою умовою є дотримання вимог академічної доброчесності авторами матеріалів. Вимоги до оформлення видання визначає оргкомітет заходу, за результатами якого підготовлений збірник.

ТИПОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Навчальний
посібник

Навчальний наочний
посібник

Практикум

Підручник

Методичні
рекомендації

Конспект
лекцій

Хрестоматія

Підручник – основне навчальне видання, що містить систематизоване викладення матеріалу навчальної дисципліни, повністю відповідає офіційно затвердженій робочій програмі. У підручнику викладається 100% змісту навчальної дисципліни, передбаченого затвердженою програмою навчальної дисципліни. Підручник охоплює весь необхідний матеріал з конкретної дисципліни і є базовим джерелом знань для здобувачів освіти. Зміст підручника має бути диференційовано за ознакою освітнього рівня (бакалавр, магістр, доктор філософії).

ТИПОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Навчальний посібник

Навчальний посібник – додаткове навчальне видання, що доповнює або частково замінює підручник у викладі навчального матеріалу з певного предмету, курсу, дисципліни або окремого його підрозділу. Навчальний посібник – це додатковий навчальний матеріал, що використовується для поглиблення або розширення знань з певної теми чи предмета. У навчальному посібнику більше уваги може приділятися конкретним практичним завданням, дослідженням або авторським методикам викладання. Зміст навчального посібника має бути диференційовано за ознакою освітнього рівня (бакалавр, магістр, доктор філософії).

Навчальний наочний посібник

Навчальний наочний посібник – навчальне образотворче видання матеріалів (переважно ілюстративно-наочні матеріали), що сприяють вивченню і викладанню дисципліни, засвоєнню їх змісту. Видання, більшу частину обсягу якого займає зображення, що є відтворенням живописних, графічних, скульптурних, архітектурних творів, фотографій, креслень, діаграм, схем тощо. Більшість матеріалу в навчальному наочному посібнику має ілюстративний, наочний, зображальний характер.

ТИПОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Конспект лекцій

Конспект лекцій – навчальне видання, що містить повний виклад лекційного матеріалу до затвердженої програми навчальної дисципліни,

Конспекти лекцій мають вирізнятися повнотою викладеної інформації, вичерпністю опису теоретичних (методологічних, методичних) положень, логікою представленого матеріалу. Мають простежуватися тісні міжпредметні зв'язки. Конспект лекцій може мати розмовний стиль викладу; може містити приклади, ілюстративний чи табличний матеріал, що доповнює інформаційні відомості. Зміст конспекту лекцій має бути диференційовано за ознакою освітнього рівня (бакалавр, магістр, доктор філософії).

Примітка: конспект лекцій може бути повнотекстовим (містить список покликань та використані джерела) та опорним (без списку використаних джерел).

Практикум

Практикум – навчальне видання для практичних завдань і вправ, що сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок, їх систематизації та узагальненню, перевірці якості їх засвоєння. Різновиди – збірник задач і вправ, тестові завдання, збірники текстів диктантів і переказів, інструкції до лабораторних і практичних робіт, робочі зошити, дидактичні схеми. Зміст практикуму має бути диференційовано за ознакою освітнього рівня (бакалавр, магістр, доктор філософії).

ТИПОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ, ЯКІ РЕКОМЕНДУЄ ДО ДРУКУ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації

Методичні рекомендації – навчальне видання для студентів з методики засвоєння навчальної дисципліни. Методичні рекомендації мають вирізнятися чіткістю викладу, конкретністю завдань, доступністю сприйняття матеріалу, Методичний матеріал має пояснювати специфіку дисципліни, особливості опрацювання теоретичного курсу і рекомендованих джерел, виконання індивідуальних і самостійних завдань, підготовки до практичних занять, мають простежуватися тісні міжпредметні зв'язки. Зміст методичних рекомендацій має бути диференційований за ознакою освітнього рівня (бакалавр, магістр, доктор філософії).

Хрестоматія

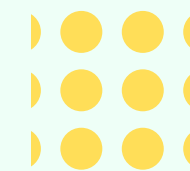
Хрестоматія – допоміжне навчальне видання (доповнення до підручника чи навчального посібника); збірка літературно-художніх, історичних, наукових, мистецьких чи інших творів або їх частин (фрагментів), які є об'єктом вивчення певної навчальної дисципліни або виховання особистості відповідно до офіційно затвердженої навчальної програми.

Хрестоматія є допоміжним апаратом для вивчення дисципліни.

ПРИМІТКА

ПОВНИЙ ОПИС ВСІХ ВИДАНЬ ДИВИТИСЬ У ПОЛОЖЕННІ про наукові, навчальні, методичні видання у Державному закладі “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського. URL:<https://surl.li/alooxw>

ЯК ПРАВИЛЬНО ПІДГОТУВАТИ МАТЕРІАЛ ДЛЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ДРУКУ

1. Автор (автори) готують рукопис до подання, фіксуючи авторський внесок кожного;
2. Автор (автори) декларують міру (спосіб) використання ІІІ у науковому (навчальному або методичному) матеріалі;
3. Автор (автори) вказують тип ліцензії на розповсюдження твору;
4. Автор (автори) указують ORCID;
5. Автор (автори) дублюють ПІБ, посаду, анотацію до видання з ключовими словами АНГЛІЙСЬКОЮ мовою;
6. Автор (автори) надсилають електронну версію рукопису для присудження DOI;
7. Після перевірки видання комісією готовий матеріал розміщується в репозитарії Університету.

ЗМІНИ У ФОРМАТІ ПОДАННЯ ВИДАНЬ НА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ВЧЕНОЮ РАДОЮ УНІВЕРСИТЕТУ:

1. Електронний варіант рукопису не містить інформації про ORCID автора (авторів), не вказано таксономію авторів, не декларовано міру, формат і спосіб використання ШІ.

Електронний варіант рукопису містить інформацію про ORCID автора (авторів), вказано таксономію авторів, задекларовано міру, формат і спосіб використання ШІ

З 01.09.2026 р.:

2. Електронний варіант рукопису розміщується в репозитарії Університету, а після цього автор отримує ідентифікатор DOI на сторонніх ресурсах.

Електронний варіант рукопису надсилається комісії, отримує ідентифікатор DOI (з префіксом Університету), лише після цього розміщується в репозитарії Університету

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ АВТОРІВ:

- ◆ навчальні і методичні видання Університету є органічною частиною загальної політики Академічної доброчесності;
- ◆ автори мають право обирати ліцензію самостійно ;
- ◆ прозоре і правдиве декларування авторського внеску – елемент академічної доброчесності в Університеті Ушинського; фіксуйте внесок всіх авторів за таксономією CRediT;
- ◆ відслідковуйте зміни в Положенні про видання, поширюйте інформацію серед колег;
- ◆ використовуйте ORCID для ідентифікації авторства; орієнтуйтеся на присвоєння DOI з префіксом Університету — це популяризує здобутки академічної спільноти;
- ◆ зберігайте первинні матеріали.

НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ:

Електронний формат рукопису повинен містити інформацію про ORCID авторів, відомості українською та англійською мовою (анотація + ключові слова), інформацію про внесок кожного автора (за встановленими вимогами), інформацію про міру і спосіб застосування ШІ, тип ліцензії на розповсюдження матеріалів

- **МОНОГРАФІЯ**
- **ПІДРУЧНИК**
- **НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК**

Отримання ідентифікатора DOI з префіксом Університету є обов'язковою умовою

НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ:

Електронний формат рукопису повинен містити інформацію про ORCID авторів, відомості українською та англійською мовою (анотація +ключові слова), інформацію про внесок кожного автора (за встановленими вимогами), інформацію про міру і спосіб застосування ШІ, тип ліцензії на розповсюдження матеріалів

- **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**
- **КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ**
- **ІНШІ ВИДАННЯ.**

DOI для цих видань
генеруються авторами на
платформі Zenodo

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
**НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

FAIR-ДАНІ: **НОВИЙ ЕТИКЕТ СУЧАСНОГО НАУКОВЦЯ**

Спікер **Наталя КЕРДІВАР**

завідувач навчально-дослідної
служби

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ЗМІНИ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО НАУКОВУ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ”

(набрання чинності з 21.09.2026)

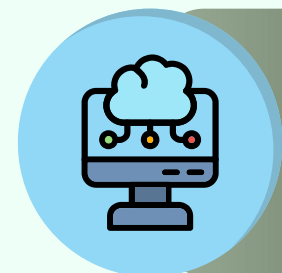
ВВОДЯТЬ НОВІ *стандарти дослідницької інфраструктури.*

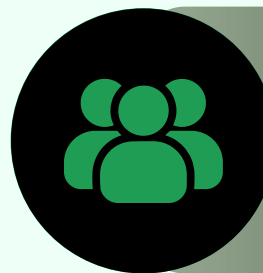
Відкрита наука та відкритий доступ:
основа сучасної взаємодії.

Оптимізовані дослідницькі дані -
FAIR-данні та принципи FAIR.

Національна електронна система
інтеграція інформаційних ресурсів.

Дослідницькі інфраструктури:
підтримка молодих вчених та
постдокторантів.

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

Рекомендовані до публікування документи:

Наукова діяльність

Анотовані звіти про наукову роботу, що виконуються за рахунок другої половини робочого дня викладача

Звітні презентації усіх типів і видів.

Результати та проміжні звіти НДР (науково-дослідних робіт), що виконуються за рахунок коштів державного бюджету України.

FAIR- дані в наукових лабораторіях та центрах колективного користування обладнанням (ЦККО).

Звіти та матеріали проєктів, які виконуються за рахунок фінансування міжнародними партнерами.

Результати та звіти за договірними проєктами (госпдоговірні теми, замовлення бізнесу тощо) з урахуванням вимог конфіденційності.

Освітня діяльність

Лекційні матеріали

Презентації тощо.

Специфіка роботи наукових лабораторій та центрів колективного користування (ЦККО):

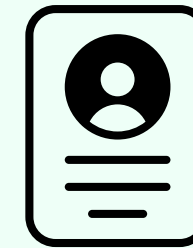
Сумісність форматів:

- Використання відкритих, непантованих форматів даних.
- Забезпечення взаємосумісності між приладами, ПЗ та системами.
- Легке інтегрування даних у репозитарій та міжнародні ресурси

Контроль доступу:

- Розмежування прав доступу до даних і відповідно до ролей.
- Захист конфіденційності та чутливої інформації.
- Журналювання дій користувачів та відстеження змін.

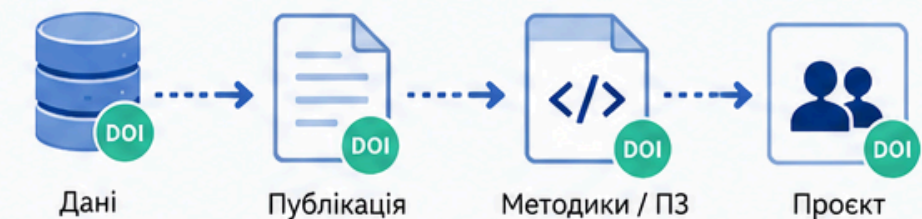

- Адміністратор ●
- Даслідник ●
- Користувач ●
- Гість ●

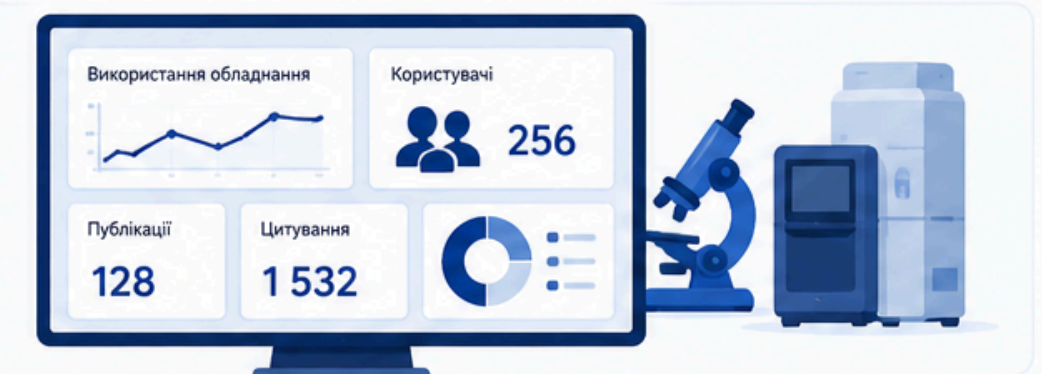
Наскрізне цитування:

- Присвоєння постійних ідентифікаторів (DOI, Handle, ORCID).
- Можливість цитування даних, методик, обладнання тп ПЗ.
- Зв'язок між даними, публікаціями та проєктами.

Доказ ефективності лабораторії або ЦККО:

- Аналітика використання обладнання та даних.
- Показники продуктивності: кількість досліджень, користувачів, публікацій, цитувань.
- Підтвердження внеску у науку та суспільство.

Захист від втрати первинних даних

Цифровий паспорт:

Кожне вимірювання на приладі автоматично отримує супровідний опис

Повна фіксація:

У метаданих назавжди зберігаються налаштування приладу, температура, дата та ID оператора.

Цифрова спадщина:

Дані залишаються повністю читабельними та корисними для закладу через роки.

НАУКОВИЙ ПРИЛАД

АВТОМАТИЧНЕ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ТА ОПИС

ЦИФРОВИЙ ПАСПОРТ ВИМІРЮВАННЯ

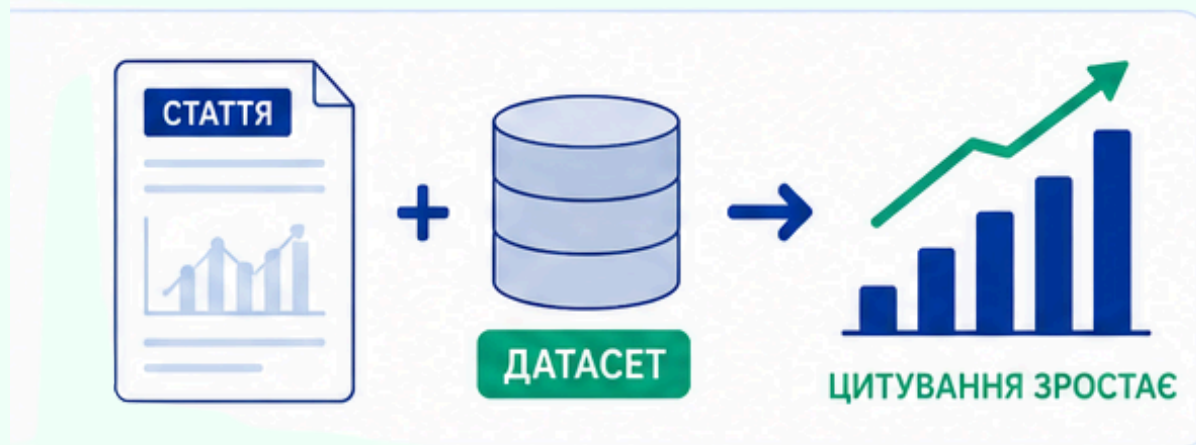

⚙️	Тип приладу	LC-MS/MS
⚙️	Налаштування приладу	Method v2.3
🌡️	Температура	25.4 °C
📅	Дата та час	15.05.2025 10:23
👤	ID оператора	OP-0347
#	ID вимірювання	DOI: 10.1234/xyz.0001

Безпечне зберігання та архівування
Дані та метадані зберігаються в репозитарії.
Захищено від втрати та пошкодження.

Користь для викладача та ЗВО

Зростання індексу цитування:

Публікація супровідних даних до статей за принципами FAIR різко підвищує залученість та цитованість, оскільки інші вчені посилаються як на статтю, так і на датасети.

Помітність установи:

Збільшення кількості відкритих індексованих матеріалів підіймає загальний бренд університету в рейтингах.

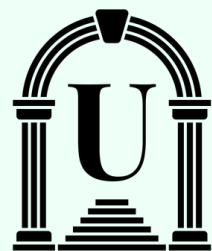
Вимоги спонсорів:

Відповідність принципам FAIR на сьогодні є жорсткою та обов'язковою умовою участі в програмах ЄС (зокрема, «Горизонт Європа») та НФДУ.

Легкий пошук партнерів:

Уніфіковані метадані полегшують колегам з усього світу пошук вашої лабораторії для міждисциплінарних досліджень.

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

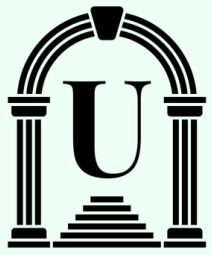

ПРАВИЛА ТА КУЛЬТУРА ДЕКЛАРУВАННЯ фінансової підтримки й інструментарію досліджень

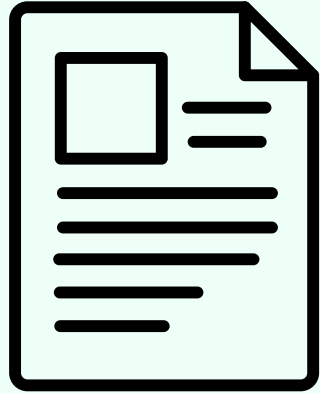

Спікер Дмитро БЕЛІТЧЕНКО

провідний фахівець
навчально-дослідної служби,
Голова Ради молодих вчених

Розвиток Відкритої науки (Open Science)

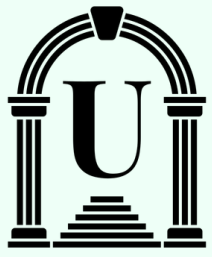
Успішна стаття — це не просто текст із цікавими висновками. Це повністю прозорий науковий процес, результати якого будь-який дослідник у світі може перевірити, повторити та верифікувати.

**Закон України
«Про академічну
добросесність»**

**Два критичні аспекти культури
декларування:**

- прозорість фінансування
- відкритість інформації про технічний інструментарій дослідження

Культура декларування фінансової підтримки (Funding Acknowledgements)

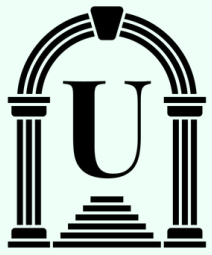
Чесне відображення джерел фінансування — це інструмент запобігання конфлікту інтересів та основа суспільної довіри до науки.

Чому це важливо для Відкритої науки?

✓ Читач або рецензент має право знати, чи не фінансувалося дослідження стороною, безпосередньо зацікавленою в конкретних результатах (наприклад, комерційними компаніями чи політичними силами).

✓ Навіть якщо дослідження виконувалося в межах планової бюджетної теми Університету Ушинського або за рахунок внутрішніх грантів, це обов'язково має бути зафіксовано.

Правила декларування фінансування

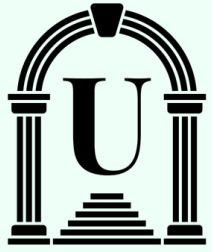
1

Точність формулювань:

У спеціальному розділі статті (**Acknowledgements** або

Funding) необхідно чітко вказати

- *офіційну назву фонду чи організації*
- *номер гранту або код наукової теми*

2

Шаблон для видань:

Більшість видавництв (Scopus, Web of Science) вимагають стандартизованого підходу:

Українські видання

«Ця робота була підтримана (Національним фондом досліджень України, грант № XXXXXX) та (назва іншої організації/програми).»

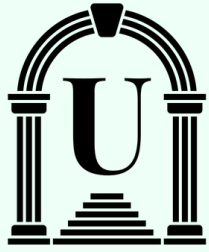
Міжнародні видання:

«This work was supported by the Ministry of Education and Science of Ukraine (grant number XXXX)» або «The research was funded by the internal research development fund of Ushynsky University (project title/number).»

Якщо дослідження не мало цільового фінансування та проводилося в межах виконання посадових обов'язків, зазначається:

«Автори заявляють, що це дослідження не отримувало жодного фінансового забезпечення від благодійних, державних чи комерційних організацій.» (воркшоп.pd... р. 1)

«This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.» (воркшоп.pd... р. 1)

Правила декларування фінансування

3

Декларація відсутності конфлікту:

Разом із фінансуванням, журнали вимагають декларувати наявність чи відсутність конфлікту інтересів

**Відсутній
конфлікт**

Українські видання:

«Автори заявляють про відсутність будь-якого явного чи потенційного конфлікту інтересів щодо публікації цієї статті.»

Міжнародні видання:

«The authors declare no conflicts of interest associated with this publication.»

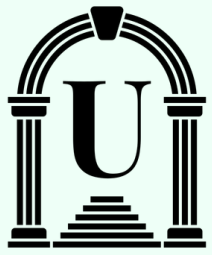
**Наявний
конфлікт**

Українські видання:

«Автор (Ваше Прізвище та Ініціали) є консультантом компанії (Назва компанії), яка надала матеріали для проведення дослідження. Інші автори заявляють про відсутність будь-якого конфлікту інтересів щодо цієї публікації.»

Міжнародні видання:

«Author A. B. has received research grants from (Company Name). Author C. D. is an employee of (Company Name) and holds stock options. The remaining authors declare no conflicts of interest.»

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

Декларація інструментарію та обладнання (Materials and Methods)

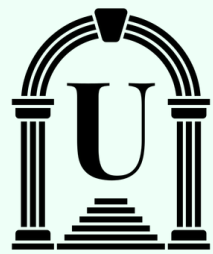
Детальна інвентаризація технічних і цифрових засобів, за допомогою яких збиралися та оброблялися дані.

“

«Результат вартий довіри лише тоді, коли відкритий шлях його отримання».

”

Якщо ми приховуємо, на якому обладнанні виконувався експеримент або якими цифровими інструментами оброблялися результати, ми порушуємо принцип відтворюваності (**reproducibility**).

Що саме підлягає обов'язковому декларуванню?

Апаратне забезпечення:

- специфічні прилади
- лабораторні установки
- комп'ютерні системи з обов'язковим зазначенням марки, моделі та виробника

наприклад

*«...використовувався комплекс
(Назва) виробництва
(Компанія, Країна) кафедри
психології Університету
Ушинського»*

Програмне забезпечення для обробки даних:

- Назви та версії програм для статистичного аналізу (SPSS, R-Studio, Python-бібліотеки тощо).
- Використання неліцензійного чи невідомого софту для розрахунків є прямим порушенням академічної доброчесності.

Міжнародні рецензенти миттєво відхиляють статті, якщо комерційне ПЗ згадується без офіційного номера ліцензії або посилання на інституційну підписку університету.

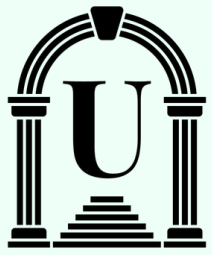
Якщо університет не має платного доступу, ми повинні вчити науковців використовувати безкоштовні open-source альтернативи (як-от R, Python або Jupyter), а не ризикувати репутацією всього закладу.

Цифрові платформи та ШІ-інструменти:

Якщо для анкетування, візуалізації чи первинної обробки текстів залучалися сучасні цифрові інструменти (включаючи генеративні ШІ), алгоритм їх використання має бути чітко описаний у методології. Сьогодні міжнародні видавництва вимагають обов'язкового додавання окремої декларації про використання штучного інтелекту (AI Statement).

Важливо чітко розмежовувати:

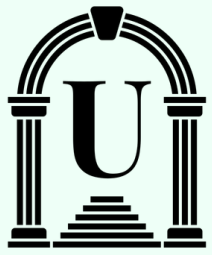
ШІ є легітимним інструментом для редагування мови чи структурування, але його категорично заборонено вказувати як співавтора або використовувати для генерації самих наукових результатів.

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

Інституційні кроки Університету Ушинського: від примусу до культури

Для нашого університету впровадження політики Open Access та Open Science є стратегічним пріоритетом. Нам важливо перейти від сприйняття цих правил як «бюрократичного навантаження» до формування справжньої внутрішньої культури доброчесності.

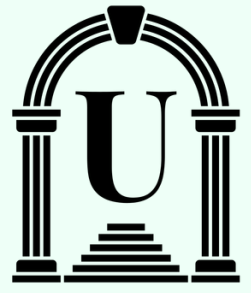

Для цього в університеті пропонуються такі практичні кроки:

1. **Стандартизація вимог:** Впровадження шаблонів. Розробити та затвердити чіткі інструкції та текстові шаблони для авторів наших університетських збірників (наприклад, журналу POLITICUS), які зобов'язуть вказувати розділи «Funding» та «Conflict of Interest» у кожній статті.

2. **Цифрова прозорість:** Інтеграція з репозитарієм. Прив'язувати публікації в інституційному репозитарії Університету Ушинського до відкритих наукових даних (Open Data), де зазначаються метадані про використання обладнання чи софт

3. **Навчання науковців:** Воркшопи та консультації. Проводити регулярні воркшопи для аспірантів та молодих вчених щодо правил цитування ліцензійного софту та коректного оформлення подяк грантодавцям .

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ВИСНОВКИ

European
Research Area

Впровадження в діяльність Університету Ушинського Політики відкритої науки є не просто технічним оновленням інфраструктури, а глобальною зміною філософії управління науковою діяльністю в Університеті Ушинського. Перехід від локального, обмеженого збереження інформації до відкритого наукового обміну дозволить закладу повноцінно інтегруватися до Європейського дослідницького простору (ERA).

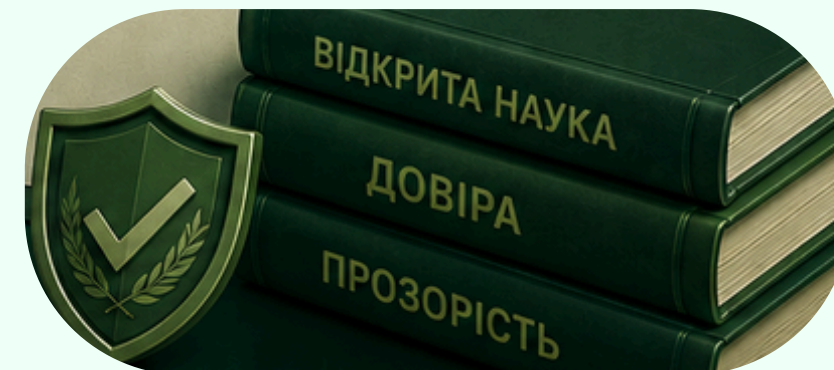
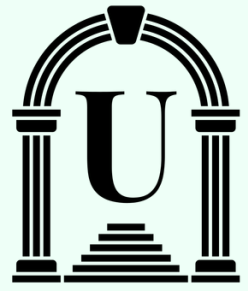

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

Запропоновані зміни

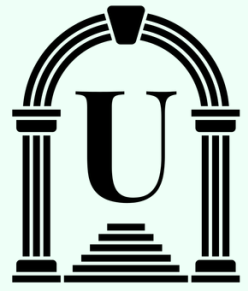

Рисунок згенеровано ШІ (ChatGPT-5)
за повного людського нагляду

01 забезпечують виконання нормативно-правових вимог щодо впровадження Національного плану щодо відкритої науки

02 виступають надійним фундаментом для реалізації положень Закону України «Про академічну доброчесність»

03 створюють дієве середовище для запобігання плагіату, фабрикаціям чи фальсифікаціям в академічному просторі

Ключовий інструмент практичної реалізації політики

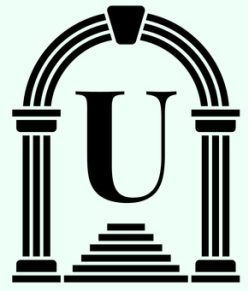
Модернізація Електронного архіву (репозитарію) університету, забезпечення обов'язкового депонування результатів досліджень

Забезпечення обов'язкового депонування результатів досліджень

Розвиток власних періодичних видань відповідно до міжнародних стандартів прозорості, обов'язкового рецензування та верифікації наукометричних даних

Перехід на рейки відкритої науки

- забезпечує прямий наукометричний ефект (зростання цитованості авторів Університету Ушинського у базах Scopus та Web of Science)
- водночас виступає дієвим внутрішнім інструментом контролю за якістю наукового продукту, який створюється науковцями та поширюється в інформаційному просторі з зазначенням афіліації Університету Ушинського.

ПВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

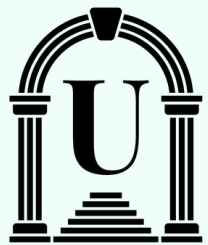
Ефективне функціонування нової системи

потребує чіткого дотримання нормативних стандартів усіма суб'єктами освітньо-наукового процесу університету.

Сформовані у цій роботі положення, стандарти публікаційної культури та оновлені вимоги до управління науковими даними

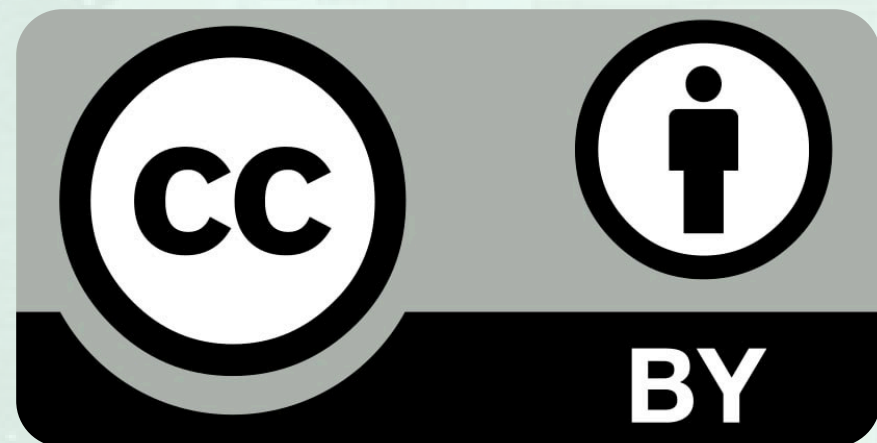
**вступають у силу
з 01 вересня 2026 року!!!**

Це забезпечить необхідний перехідний період для адаптації науково-педагогічних кадрів, аспірантів та структурних підрозділів університету до нових вимог.

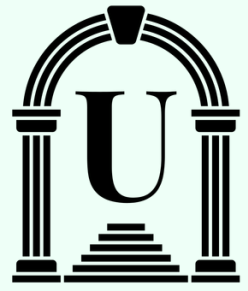

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Відомості про авторів:

- 1.Музиченко Ганна В'ячеславівна (Ganna Muzychenko) - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Університету Ушинського, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7890-9615>
- 2.Турбарова Надія Казимирівна (Turbarova Nadiia) - провідний фахівець навчально-дослідної служби Університету Ушинського, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5924-4902>
- 3.Соловейчук Олена Максимівна (Soloveychuk Olena) – т.в.о. директора бібліотеки Університету Ушинського, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6726-0114>
- 4.Буднік Анжела Олександрівна (Budnik Anzhela) – кандидат педагогічних наук, доцент, голова Експертної ради з експертизи Комісії з якості освіти Університету Ушинського, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6345-5801>
- 5.Галіцян Ольга Анатоліївна (Halitsan Olha) – кандидат педагогічних наук, доцент, голова науково-методичної комісії Університету Ушинського, ORCIDID: <https://orcid.org/0000-0003-2542-649X>
- 6.Кердівар Наталя Іванівна (Kerdivar Nataliya) - кандидат філологічних наук, доцент, начальник навчально-дослідної служби Університету Ушинського, ORCIDID: <https://orcid.org/0000-0001-8179-1972>
- 7.Белітченко Дмитро Миколайович (Belitchenko Dmytro) – PhD (Освітні, педагогічні науки), провідний фахівець навчально-дослідної служби Університету Ушинського, ORCID <https://orcid.org/0009-0006-5360-4168>